

บทที่ 4

การวิเคราะห์เนื้อหา บทบาท และหน้าที่ของรายการเพื่อโลกสวยที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ

ในการศึกษาเรื่อง"บทบาทของสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ" ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของสื่อสารมวลชนในสังคม อันประกอบไปด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำบทบาทของสื่อมวลชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) ตามทฤษฎีของ McQuail และ Wesley and McLean บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ตามทฤษฎีของ Wallack, Dorfman, Jernigan and Themba และบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นคู่ปฏิปักษ์ (Adversary role) ตามทฤษฎีของ McQuail และแนวคิดทฤษฎีภารกิจหน้าที่พื้นฐานของสื่อสารมวลชนที่มีต่อสังคมของ Denis McQuail และ Wilbur Schramm มาเป็นหลักในการวิเคราะห์ประกอบกับการใช้แนวคิดเรื่องการดูแลรักษาและสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มาช่วยพิจารณาการกระทำบทบาทของสื่อโทรทัศน์ รวมถึงการแสดงออกซึ่งการกระทำบทบาทเหล่านั้น โดยรายการที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษามีทั้งหมด 3 รายการ ได้แก่ รายการเพื่อโลกสวย รายการยังไซน/กรีนไซน และรายการโลกสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็น และในแต่ละประเด็นมีวิธีและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. เรื่องที่นำเสนอ ในการวิเคราะห์เรื่องที่น่าเสนอนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาดูว่าเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาและสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่แต่ละรายการนำเสนอเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรและเน้นเรื่องใดมากที่สุดแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามเกณฑ์ในการจำแนกหมวดหมู่เนื้อหาทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ

2. บทบาทที่รายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการได้กระทำโดยปรากฏผ่านทางเนื้อหา ซึ่งการพิจารณาการกระทำบทบาทของรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพและการแสดงออกซึ่งบทบาทเหล่านั้น ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำบทบาทของสื่อมวลชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) ตามทฤษฎีของ McQuail และ Wesley and McLean บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ตาม

พรรคชนะของ Wallack, Dorfman, Jernigan and Themba และบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นคู่ปฏิปักษ์ (Adversary role) ตามพรรคชนะของ McQuail มาเป็นหลักในการวิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอในรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์เพื่อประเมินการแสดงบทบาทของสื่อโทรทัศน์ในฐานะผู้ส่งสารที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่สะท้อนให้เห็นในเนื้อหาของรายการ

3. หน้าที่ที่รายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการได้กระทำ โดยปรากฏผ่านทางเนื้อหาของรายการ ซึ่งการพิจารณาการกระทำหน้าที่ของรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพและการแสดงออกซึ่งหน้าที่เหล่านั้น ผู้วิจัยจะใช้กรอบทฤษฎีหน้าที่นิยมตามพรรคชนะของ Wilbur Shramm และบทบาทหน้าที่ที่พึงประสงค์ของสื่อมวลชนจากมุมมองของสังคม ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสาร และสื่อมวลชนของ Denis McQuail มาเป็นหลักในการวิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอในรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ เพื่อประเมินการกระทำหน้าที่ของสื่อโทรทัศน์ในฐานะผู้ส่งสารที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่สะท้อนให้เห็นในเนื้อหาของรายการ

สำหรับในบทนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะรายการเพื่อโลกสวยตามประเด็นสำหรับการวิเคราะห์ทั้ง 3 ประเด็น อันได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่รายการเพื่อโลกสวยนำเสนอ บทบาทและหน้าที่ที่รายการเพื่อโลกสวยได้กระทำโดยปรากฏผ่านทางเนื้อหา ตามรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น

รายการเพื่อโลกสวย

รูปแบบและเนื้อหาของรายการ

รายการเพื่อโลกสวยผลิตโดยบริษัท บรอดคาสท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด เนื้อหาในรายการมีความยาว 30 นาที ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 7.30-8.00 น. ทางไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. ผู้ชมรายการที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ คนรุ่นใหม่ วัยรุ่นที่สนใจเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีคุณอรพรรณ กิตติกุล ดีเจหนุ่มรุ่นใหม่ไฟแรงผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นพิธีกรผู้ดำเนินรายการ แนวคิดของรายการเพื่อโลกสวย คือ เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคน ซึ่งปัจจุบันกำลังมีปัญหาในหลายๆด้าน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ ปัจจุบันแม้ทุกคนจะรับทราบปัญหาและมีหลายหน่วยงานเข้ามาแก้ไขแล้วแต่เรื่องของมลพิษที่ร้ายแรงและความรับผิดชอบยังคงเป็นเรื่องที่ต้องมีการรณรงค์กันต่อไป ซึ่งกลุ่มที่น่าสนใจ คือ กลุ่มเด็กและวัยรุ่นซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่จะเติบโตและก้าวเข้ามาแก้ไขปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้กับโลกใบนี้ต่อไป

รายการเพื่อโลกสวยมีจุดประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาในรายการดังต่อไปนี้

1. เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับทุกคนมากที่สุด
2. เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยวิธีต่างๆไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรีไซเคิลหรือท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ ตลอดจนเรื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆทั้งเรื่องของกิจกรรมและโครงการต่างๆที่น่าสนใจในรูปแบบของปฏิทินข่าวและทางอินเทอร์เน็ต
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีต่างๆให้กับผู้ชมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เองที่บ้าน อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่เด็กๆสามารถทำได้ง่ายๆด้วยตัวเอง

4. เพื่อให้สาระข่าวสารและข้อมูลความเคลื่อนไหวต่างๆเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ชม เพื่อเปิดโลกทัศน์และสร้างวิสัยทัศน์ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ชมรายการ

รูปแบบการดำเนินรายการเพื่อโลกสวยนั้นแบ่งออกเป็น 4 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงที่ 1 คือ ช่วงเว็บไซต์นำรู้ (Green Net Zone)/ช่วงเปิดกล่องรีไซเคิล (Green Innovation) ช่วงที่ 2 คือ ช่วงโลกสวย (Green Talk) ช่วงที่ 3 คือ ช่วงทัวร์ธรรมชาติ (Green Tour) และช่วงที่ 4 คือ ช่วงบอกกันหน่อย (Green News)

เนื้อหาของรายการในช่วงที่ 1 คือ ช่วงเว็บไซต์นำรู้ (Green Net Zone)/ช่วงเปิดกล่อง รีไซเคิล (Green Innovation) นี้มีความยาว 4 นาที ลักษณะของเนื้อหาที่นำเสนอในช่วงนี้จะมี 2 รูปแบบสลับกัน คือ ช่วงเว็บไซต์นำรู้ (Green Net Zone) จะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเว็บไซต์ที่ผู้ชมรายการสามารถเข้าไปค้นหาข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมได้ และช่วงเปิดกล่องรีไซเคิล (Green Innovation) จะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการรีไซเคิลโดยนำเอาวัสดุเหลือใช้หรือที่จ้ะทิ้งเป็นขยะกลับมาประดิษฐ์หรือดัดแปลงเป็นของใช้ชิ้นใหม่ให้เกิดประโยชน์หรือดัดแปลงให้เป็นของเล่นสำหรับเด็กๆ การนำเสนอในช่วงเว็บไซต์นำรู้ (Green Net Zone) นั้น พิธีกรจะนำเสนอเนื้อหาโดยการพาไปเข้าเว็บไซต์ต่างๆทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการแนะนำเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาจถ่ายทำนอกสถานที่ ณ ร้านที่ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต เช่น ร้านต่างๆที่ให้บริการขายขนมปังและเครื่องดื่มประเภทนมที่มีบริการอินเทอร์เน็ตให้กับลูกค้าด้วย การนำเสนอเนื้อหาโดยการนำผู้ชมเข้าไปดูข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมในเว็บไซต์ต่างๆนั้น เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ทราบชื่อเว็บไซต์ที่สามารถเข้าไปหาข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมได้ สำหรับแนวคิดของช่วงเว็บไซต์นำรู้ (Green Net Zone) ก็คือ ปัจจุบันโลกแห่ง

ข่าวสารข้อมูลได้ก้าวเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของทุกคนมากขึ้น ผู้คนสนใจเรื่องของความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น อีกทั้งปัจจุบันสังคมข่าวสารมีรูปแบบทันสมัยมากขึ้นและมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ดังนั้นนอกจากการรณรงค์เรื่องธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติจะใช้สื่อต่างๆกันอย่างแพร่หลายแล้ว อินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ต่างๆก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ข่าวสารและข้อมูลเรื่องราวเหล่านี้ไปถึงผู้คนในสังคมได้อย่างรวดเร็ว

เนื้อหาของรายการในช่วงแรกรูปแบบที่สอง คือ ช่วงเปิดกล่องรีไซเคิล (Green Innovation) เป็นการนำเสนอเนื้อหาการสาธิตวิธีการรีไซเคิลโดยนำเอาวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่จะทิ้งเป็นขยะกลับมาประดิษฐ์หรือดัดแปลงเป็นของใช้หรือของเล่นสำหรับเด็กๆขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ชมรายการและเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยลดปัญหามลพิษขยะให้น้อยลงและลดงบประมาณในการกำจัดขยะได้อีกทางหนึ่งด้วย ช่วงเปิดกล่องรีไซเคิล (Green Innovation) นี้มีแนวคิดที่ว่า การร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมได้ด้วยวิธีง่ายๆโดยทุกคนเริ่มจากตัวเองก่อน เพราะการรณรงค์ให้ทุกคนเริ่มที่จะทำสิ่งละเล็กละน้อยเพื่อรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมด้วยตัวเองที่บ้านของทุกคนก่อนจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนรวมของประเทศต่อไป การนำเสนอเนื้อหาของรายการในช่วงนี้นั้น พิธีกรจะพาผู้ชมรายการไปพบกับผู้ประดิษฐ์/ผู้รีไซเคิลสักคนหนึ่งเรื่องพร้อมสัมภาษณ์ถึงขั้นตอนและวิธีการทำสิ่งประดิษฐ์แต่ละชิ้น/วัสดุแต่ละชนิด ก่อนปิดรายการในช่วงที่ 1 จะมีการนำเสนอข้อมูลความรู้สั้นๆเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ช่วงบันทึกโลกสีเขียว (Green Report) ซึ่งมีความยาวประมาณ 30 วินาที

ช่วงโลกสวย (Green Talk) เป็นช่วงที่ 2 ของรายการและเป็นช่วงที่นำเสนอเนื้อหาหลักมีความยาวประมาณ 10-12 นาที แนวคิดของเนื้อหารายการในช่วงนี้คือ เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่เป็นรูปธรรมสามารถมองเห็นและสัมผัสถึงสาเหตุและผลของปัญหาได้ ดังนั้นในการนำเสนอเนื้อหาและเรื่องราวต่างๆด้วยการพาผู้ชมรายการไปสัมผัสและมองเห็นถึงปัญหาตลอดจนได้เข้าไปพูดคุยและได้เรียนรู้วิถีชีวิตและพฤติกรรมต่างๆด้วยตัวเองจะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดความรู้สึกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื้อหาของรายการในช่วงนี้จึงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในประเด็นของแนวทางการอนุรักษ์ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ เพื่อปลูกกระแสและกระตุ้นให้ผู้ชมรายการเกิดความสนใจและเข้าใจเรื่องของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ตลอดจนมีเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านของคนไทยที่น่าสนใจโดยอาจเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชาวบ้านมีมานานแล้วหรือเป็นภูมิปัญญาของคนไทยรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นมาเพื่อใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งแวดล้อมของประเทศ ซึ่งทาง

รายการนำมาเผยแพร่ให้ผู้ชมทราบและสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ วิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการในช่วงนี้จะเน้นไปในลักษณะของการถ่ายทำนอกสถานที่โดยมีพิธีกรพาไปชมสถานที่จริงของเหตุการณ์และดำเนินการสัมภาษณ์แขกรับเชิญด้วยบรรยากาศสบายๆแบบเป็นกันเอง เนื้อหาที่นำเสนอไม่เป็นทางการและเครียดจนเกินไป

ช่วงที่ 3 ของรายการ คือ ช่วงทัวร์ธรรมชาติ (Green Tour) ความยาวของเนื้อหา รายการในช่วงนี้ประมาณ 5-7 นาที มีแนวคิดของเนื้อหาว่า สภาพแวดล้อมที่เร่งรีบในสังคมปัจจุบันทำให้ผู้คนหันเข้าหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวธรรมชาติจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการพักผ่อนและการหาความสุขเพื่อเป็นรางวัลให้กับตนเอง แต่การท่องเที่ยวในปัจจุบันกลับกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆต้องถูกทำลายไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจด้วยข้อมูลที่ถูกต้องในเรื่องของการท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างถูกวิธีโดยไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการพาไปสัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้านที่ต้องอาศัยและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิตอยู่จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เนื้อหาในช่วงนี้ของรายการจึงเป็นเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจผนวกกับกิจกรรมการอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism) รวมทั้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวบ้านที่พึ่งพาและอาศัยอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติเพื่อพิทักษ์แหล่งท่องเที่ยวของไทย และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสถานที่นั้นๆแก่นักท่องเที่ยวในแนวทางและรูปแบบที่ถูกต้อง ลักษณะของวิธีการนำเสนอ คือ ในแต่ละสัปดาห์พิธีกรผู้ดำเนินรายการจะพาไปสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆพร้อมเสนอแนะกิจกรรม เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อพาผู้ชมไปสัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ พาไปดูการอยู่ร่วมกันของคนกับป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร หรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบใหม่ๆให้ผู้ชมได้รู้จัก เพื่อพิทักษ์แหล่งท่องเที่ยวของไทยและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสถานที่นั้นๆแก่นักท่องเที่ยวในแนวทางและรูปแบบที่ถูกต้อง

ช่วงที่ 4 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของรายการ คือ ช่วงบอกกันหน่อย (Green News) มีความยาวของเนื้อหา 1 นาที แนวคิดของรายการในช่วงนี้ คือ การนำเสนอข่าวสารและความเคลื่อนไหวเรื่องของกิจกรรมและโครงการต่างๆเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเนื้อหาเป็นการนำเสนอข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้านต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการเพื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ เพื่อบอกเล่าให้ผู้ชมรายการทราบว่า มีโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่น่าสนใจ เช่น การเข้าค่ายของเด็กๆ หรือกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนคนรักต้นไม้ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับ

การส่งเสริมผู้ที่สนใจจะส่งลูกหลานเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว โดยใช้วิธีการนำเสนอในลักษณะของการนำเสนอข่าวประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของปฏิทินข่าว โดยมีเสียงของพิธีกรหนึ่งท่านเป็นผู้รายงานข่าวและนำเสนอกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ประกอบกับภาพกราฟฟิคน่ารักๆดูน่าสนใจ บางสัปดาห์อาจมีการนำเสนอภาพกิจกรรมต่างๆที่ได้จัดขึ้นแล้วเพื่อให้ดูเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างประกอบข่าวที่นำเสนอด้วย

สำหรับรายละเอียดการนำเสนอประเด็นเนื้อหา การแสดงบทบาท และการกระทำหน้าที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2542 – 31 กรกฎาคม 2543 จะนำเสนอในตารางที่ 3 ในหน้าถัดไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
15 ส.ค.2542	สุขภาพสิ่งแวดล้อม ล้อม-การจัดการ ขยะ	ขยะ 3 ชนิด	กรุงเทพมหานครมีโครงการแยกขยะ 3 ชนิดกันทั้งได้แก่ขยะเศษอาหาร ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ โหลและพลาสติก ขยะอันตราย เช่นหลอดไฟ แบตเตอรี่ ยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉายซึ่งขยะอันตรายนี้ถ้าไปฝังรวมกับขยะธรรมดาจะทำให้สารพิษปนเปื้อนออกมากับน้ำใต้ดินส่งผลกระทบต่อมนุษย์	การแยกขยะเพื่อนำไปกำจัดให้ถูกวิธี โดยเฉพาะขยะรีไซเคิล	โลกสวย	สื่อกลาง- ป้ายประกาศที่ คอยชี้ทาง ให้ คำแนะนำ และ แนวทางในการ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่ง ผลกระทบต่อ สุขภาพ	การกระตุ้นเร้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิดความ เคลื่อนไหวใน สังคม
5 ก.ย. 2542	ทรัพยากร ธรรมชาติและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ- มาตุการ ผลิต	รวม พลัง หาร 2 จุดประกาย	การใช้ไฟฟ้าเพื่อลดมลพิษเสียง และมลพิษอากาศ การปลูกบ้าน โดยจัดสภาพแวดล้อมทำให้บ้านมี ลักษณะเหมาะสมกับสภาพ ภูมิอากาศและเชื้อต่อการนำพลัง	การใช้รถไฟฟ้า การปลูกบ้าน ประหยัดพลังงาน การรับประทาน ข้าวกล้องและการใช้ภาชนะชีวภาพ	โลกสวย	สื่อกลาง- ป้ายประกาศ ที่ คอยชี้ทาง ให้ คำแนะนำ และ แนวทางในการ	การกระตุ้นเร้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิดความ เคลื่อนไหวใน สังคม

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากสื่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
12 ก.ย. 2542	ใช้ อนุรักษ์และประหยััดพลังงาน		งานธรรมชาติมาประยุกต์ใช้การ รับประทานอาหารลดเบอร 5 ซึ่งลด พลังงานในการใช้ชีวิตและเป็น ประโยชน์ต่อร่างกายมากกว่า การ นำมุลูดกรมามักเป็นกาชิวภาพ เพื่อลดมลพิษทางอากาศและเพิ่ม ทางเลือกในการใช้พลังงาน	ควรมาชื่นชมและช่วยกันสร้างสรรค สิ่งแวดล้อมเช่นที่สวนหลวง ร.9 เพื่อ ทุกคนจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	โลกสวย	สื่อกลาง- หน้าตา- เปิดดู ประสมการณ เพื่อขยายทัศนะ ข อ ง แ ต่ ล ะ บุคคลให้ กว้างขวางยิ่ง ขึ้น	การให้การศึกษา
19 ก.ย. 2542	ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลาย	พิพิธภณศท์ กล้วย	พิพิธภณศท์กล้วยที่ อ.ลำลูกกา จ. ปทุมธานี รวบรวมพันธุ์กล้วยไว้กว่า 300พันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และเป็น	กล้วยเป็นพืชสารพัดประโยชน์ที่ ธรรมชาติได้มอบไว้ให้ครบปลูกด้วย ไว้ในบริเวณที่ว่างของครัวเรือน	โลกสวย	สื่อกลาง- หน้าตา- เปิดดู ประสมการณ	การให้การศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
24 ต.ค. 2542	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางน้ำ	วิชาชีพไม่ไร้ประโยชน์ ชาวบ้าน อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ประสบปัญหาหมอกพิษทางน้ำจากฝักตบขววจึงนำฝักตบขวามาใช้เป็นวัตถุดิบในการจักสานงานหัตถกรรมแทนวัสดุจักสานเดิมที่เริ่มหมดไป	การนำวิชาชีพที่ก่อให้เกิดปัญหา มลพิษทางน้ำมาแปลงเป็นพืชเศรษฐกิจส่งผลดีต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	โลกสวย	สื่อกลาง-กระแวง สะท้อนให้เห็นเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลต่อสุขภาพ	การนำเสนอข่าวสาร
30 ต.ค. 2542	ภาวะมลพิษ-การใช้สารอันตราย	ไดออกซิน คือสารประกอบทางเคมีซึ่งเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆและกระบวนการแยก	ไม่ได้ระบุ	GREEN WORDS	สื่อกลาง-หน้าต่าง เปิดสู่ประสบการณ์	การให้การศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดภูตสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
7 พ.ย. 2542	ภาวะมลพิษ-การเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ	รวมใจภักดิ์รักษ์ครองแสนแสบ	พลสดิพิที่วีที่ปะบงอยู่ด้วย สรรไดออกซินจะกลายเป็นสารตกค้างสะสมอยู่ในพื้นดิน น้ำ สัตว์และมนุษย์ เมื่อเข้าไปในร่างกายมนุษย์และสัตว์สารประเภทนี้จะละลายแยกตัวและสะสมในชั้นไขมันมนุษย์ได้รับสารนี้จากการบริโภคเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากนม เนื้อปลา เนื้อวัว อาหารที่มีส่วนผสมของไขมันและจากการหายใจสูดดมเอาสารนี้เข้าไปไดออกซินเป็นสารก่อมะเร็งที่สำคัญและสามารถถ่ายทอดจากมารดาไปสู่ทารกทางรกและน้ำนม	การเฝ้าระวังและตรวจตราแม่น้ำลำคลองโดยคนในชุมชนเป็นผู้มี	โลกสวย	สื่อ ก ล า ง - กระจกเงา	การนำเสนอข่าวสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
14 พ.ย. 2542	ภาวะมลพิษ- เทคโนโลยีชีวภาพ เพื่องานด้านสิ่งแวดล้อม	แหลม ผักเบี้ย	แหลมผักเบี้ยคือโครงการต้นแบบเพื่อศึกษาวิจัยโครงการด้านบำบัดน้ำเสียและขยะจากชุมชนด้วยวิธีธรรมชาติอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้ชาวเพชรบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเมื่อโครงการประสบความสำเร็จก็จะมีค่าใช้จ่ายน้อยลง	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนร่วมกันรักษาแม่น้ำลำคลอง	โลกสวย	สะท้อนให้เห็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าที่เกื้อหนุนสุขภาพที่เกิดขึ้น	การให้การศึกษา
28 พ.ย.2542	สุขภาพสิ่งแวดล้อม	เรือพิทักษ์	เรือให้บริการเก็บขยะแก่ผู้ที่มีบ้าน	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนร่วมกันรักษาแม่น้ำลำคลอง เป็นแหล่งอุปโภคบริโภคได้	โลกสวย	สื่อกลาง- หน้าต่าง เปิดสู่ ประสบการณ์ ให้ผู้ชมรายการ ได้รับทราบ ความรู้ใหม่	การให้การศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดภูมิต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
20 ก.พ. 2543	จากธรรมชาติ แทนสารเคมีและ สารพิษ	ผักในถ้วย	การทำงานในเมืองทอดทิ้งคนชรา และเด็กให้เติบโตขึ้นมาอย่างไม่มี ประสิทธิภาพ การปลูกพืชลอยน้ำแบบไฮโดรโป- นิกส์ที่ อ.หนองแค จ.สระบุรี พืชผักที่ ได้จะปลอดสารพิษ สะอาดและไม่ มีเชื้อโรคเพราะการปลูกพืชใน ลักษณะนี้ไม่ใช้การปลูกพืชลงดิน แต่ให้นำผสมธาตุอาหารแทนและ ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง	พีชผักไฮโดรโปนิกส์เป็นอีกทางเลือก หนึ่งที่ตอบสนองให้กับประชาชนผู้รัก สุขภาพ	โลกสวย	สื่อกลาง- หน้าต่าง เปิดสู่ ประสบการณ์ ให้ผู้ชมรายการ ได้รับทราบ ความรู้ใหม่	การให้การศึกษา
5 มี.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-การ ขยายพื้นที่สีเขียว	ห้องสมุด- พฤษภ- ศาสตร์	สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนาง เจ้าสิริกิติ์มีวัตถุประสงค์ในการจัด ตั้งเพื่อเป็นศูนย์รวมพันธุ์ไม้ไทย ศูนย์พัฒนาบุคลากรทางด้านพืช ศูนย์รวมข้อมูลทางด้านพืชและ ศูนย์สนับสนุนการสำหรับประชาชนใน การพักผ่อนหย่อนใจ เพราะต้นไม้ ช่วยสร้างและจะจริงใจได้ผู้ที่พบ	สวนธารณะเป็นการจัดสรรพื้นที่สี เขียวที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของ ประชาชน	โลกสวย	สื่อกลาง- หน้าต่าง เปิดสู่ ประสบการณ์ เพื่อขยายทัศนะ ของ แต่ละ บุคคลให้กว้าง ขวางยิ่งขึ้น	การให้การศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
26 มี.ค. 2543	สุขภาพสิ่งแวดล้อม ล้อม-การจัดการ ขยะ	ขยะ มี ประโยชน์	เห็นให้รู้สึกสบายตาและสดชื่น โครงการช่วยลดขยะของชุมชน ชุมชน 26 อันมีปัญหาต้นเหตุมาจากปัญหาเสพติดในชุมชน ผลที่ได้รับจากโครงการนี้คือการทำขยะในชุมชนลดลงและชาวบ้านในชุมชนช่วยกันต่อต้านปัญหาเสพติดได้ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมต้องเริ่มจากการพัฒนาจิตใจของคนในชุมชนก่อนแล้วคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะตามมา	โครงการแยกขยะให้เด็กในชุมชนนำขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่มาขายให้กับโครงการทำให้เด็กมีรายได้และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่มีวุ่นวายเสพติดและเด็กก็กลายเป็นสื่อให้ผู้ปกครองต้องช่วยแยกขยะในครัวเรือนเพื่อให้เด็กนำมาขาย นอกจากนี้ยังมีการทำขยะหอมจากเศษอาหารออกจำหน่ายซึ่งรายได้ที่ได้จะนำมาใช้ในกองทุนต่อต้านยาเสพติดของชุมชน	โลกสวย	สื่อกลาง- กระแง สะท้อนให้เห็น กิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับ การจัดการ สิ่งแวดล้อมให้ เกื้อกูลต่อ สุขภาพ	การนำเสนอข่าว สาร
2 เม.ย. 2543	ภาวะมลพิษ-การ ใช้สารสกัดจาก ธรรมชาติแทน สารเคมีและ สารพิษ	ทิวไรเกษตร สวนองุ่น	สวนองุ่นที่ไร่ภูน้ำฟ้า อ.ม่วงเหล็ก จ.สระบุรี ใช้สารจุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้ยาฆ่าแมลง	ทางเลือกของประชาชนในการบริโภคผลไม้ปลอดสารพิษ	ทิวไรธรรมชาติ	สื่อกลาง- หน้าต่าง เปิดสู่ ประสบการณ์ ให้ผู้ชมรายการ ได้รับทราบ ความรู้ใหม่	การให้การศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
9 เม.ย. 2543	สุขภาพสิ่งแวดล้อม-การลด-การจัดการขยะ	โลกชุมชนบ่อบัว อ.แปดริ้ว จ.ฉะเชิงเทรา นำเรื่องราวทางด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ปัญหามลพิษ น้ำเสีย โดยเฉพาะปัญหาของขยะมาเป็นเรื่องราวแทนการเล่นเรื่องแบบจักรวาลๆ เพื่อชักชวนให้คนในชุมชนสนใจเรื่องราวของการอนุรักษ์ธรรมชาติและภาวะพึ่งพิงแวดล้อมร่วมกัน	การสื่อสารแบบบ้านที่ทำได้คนในชุมชนเข้าใจปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมของตนเองและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขโดยเน้นการนำเสนอในรูปแบบของความบันเทิงที่จะทำให้คนได้รับความสนุกสนานและซึมซับเรื่องที่ต้องการจะสื่อได้ง่ายขึ้นเท่ากับเป็นการถ่ายทอดความคิดและปลูกฝังจิตสำนึก	โลกสวย	สื่อกลาง-หน้าต่าง เปิดสู่ประสบการณ์ให้ผู้ชมรายการได้รับทราบความรู้นี้ใหม่	การนำเสนอข่าวสาร	
16 เม.ย. 2543	ภาวะมลพิษ-การใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ	จิตดี กรีนฟาร์ม	โครงการแปลงปลูกผักปลอดสารพิษในที่ว่างริมทางด่วนของกรุงเทพมหานคร	ผักปลอดสารพิษเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการบริโภคเพื่อสุขภาพทุกคนสามารถทำได้โดยการแปลงพื้นที่ว่างที่ตนมีอยู่ให้เป็นแปลงปลูกผักปลอดสารพิษไว้สำหรับรับประทานเอง	โลกสวย	สื่อกลาง-หน้าต่าง เปิดสู่ประสบการณ์ให้ผู้ชมรายการได้รับทราบความรู้นี้ใหม่	การให้การศึกษา
4 มิ.ย. 2543	ภาวะมลพิษ-การขยายพื้นที่สีเขียว	ใช้ต้นไม้แทนพวก	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยกำลังรณรงค์เกี่ยวกับการใช้ต้นไม้เพื่อ	การให้ต้นไม้แทนพวกหรือต้นไม้แทนสภาพ	บอกกันหน่อย	สื่อกลาง-ป้ายประกาศ ให้คำ	การกระตุ้นและระดมสรรพกำลัง

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
18 มิ.ย. 2543	ภาวะมลพิษ-การใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ	หริต สมุนไพรรักษาโรคเพื่อคนใส่ใจสุขภาพ	แสดงความอภัยแก่ผู้ที่ถูกแทนที่หรือถูกขูดรีดเพื่อช่วยเหลือปัญหาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเมือง	การใช้ยาฆ่าแมลงที่สกัดจากสมุนไพรแทนสารเคมี	โลกสวย	เสียดกลาง-หน้าต่าง เปิดสู่ประสบการณ์ให้ผู้ชมรายการได้รับทราบความรู้น่าสนใจ	ให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม การให้การศึกษา
	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางเสียง	เสียง	เสียงทำให้เกิดความเครียดได้มาก	อย่าเป็นผู้ก่อมลพิษทางเสียงโดยการเปิดเพลงเสียงดังนอกจากจะช่วยประหยัดพลังงานแล้วยังลดความเครียดที่เกิดกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้างด้วย	บันทึกโลกสีเขียว	เสียดกลาง-ป้ายประกาศให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา	การกระตุ้นเจ้าหน้าที่และระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม

ตารางที่ 3 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 20 ตอน 21 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
2 ก.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-การขยายพื้นที่สีเขียว	ป่าไม้ในน้ำ	ป่าโกงกางผืนใหญ่ที่อำเภอท่าเลน จ.กระบี่เป็นแหล่งผลิตออกากาศบริสุทธิ์ให้มนุษย์และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ	คนน่าจะปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งผลิตออกากาศบริสุทธิ์	โลกสวย	สื่อกลาง-หน้าต่าง เปิดสู่ประสบการณ์เพื่อขยายทัศนะของ แต่ละบุคคลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น	การให้การศึกษาก
16 ก.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-การขยายพื้นที่สีเขียว	คนรักต้นไม้	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของต้นไม้ เช่น ต้นไม้เป็นแหล่งดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพิ่มออกซิเจน กำจัดฝุ่น ลดอุณหภูมิพื้นที่สีเขียวมีความสำคัญช่วยลดความแข็งแกร่งของชีวิต	ทุกคนควรร่วมกันปลูกต้นไม้	โลกสวย	สื่อกลาง-ป้ายประกาศ ที่คอยชี้ทาง ให้คำแนะนำ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ	การกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ

1. เรื่องที่นำเสนอ

เรื่องเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่รายการเพื่อโลกสวยนำเสนอมีทั้งหมด 21 เรื่อง หัวข้อที่นำเสนอมากที่สุด คือ เรื่องภาวะมลพิษ รวมทั้งหมด 13 เรื่อง โดยนำเสนอในช่วงสารคดีเพื่อโลกสวย ทั้งหมด 9 ตอน ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์หมวดหมู่ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ 1 ตอน คือ ตอนรวมใจภักดิ์รักษาคคลองแสนแสบ เรื่องมลพิษทางน้ำ 1 ตอน คือ ตอนวัชพืชไม่ไร้ประโยชน์ และเรื่องเกี่ยวกับการใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ 3 ตอน คือ ตอนผักในถ้วย ตอนชิตี้กรีนฟาร์ม และตอนสมุนไพรเพื่อนักสะสม เรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่องานด้านสิ่งแวดล้อม 1 ตอน คือ ตอนแหลมผักเบี้ย เรื่องเกี่ยวกับการขยายพื้นที่สีเขียว 4 ตอน คือ ตอนท่องโลกพฤกษศาสตร์ ตอนห้องสมุดพฤกษศาสตร์ ตอนป่าไม้ในน้ำ และตอนคนรักต้นไม้ นำเสนอในช่วงทัวร์ธรรมชาติ 1 ตอน ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ คือ ตอนทัวร์เกษตรสวนองุ่น นำเสนอในช่วง GREEN WORDS ทั้งหมด 1 ตอน ได้แก่ เรื่องการใช้สารอันตราย คือ ตอนสารไดออกซิน (DIOXINS) นำเสนอในช่วงบันทึกโลกสีเขียวทั้งหมด 1 ตอน ได้แก่ เรื่องมลพิษเสียง คือ ตอนเสียง และนำเสนอในช่วงบอกกันหน่อย 1 ตอน ได้แก่ เรื่องการขยายพื้นที่สีเขียว คือ ตอนใช้ต้นไม้แทนพวงหรีด

หัวข้อที่ภู้นำเสนอมากเป็นลำดับรองลงมา คือ เรื่องสุขภาพสิ่งแวดล้อมมีการนำเสนอรวมทั้งหมด 4 เรื่อง โดยนำเสนอในช่วงสารคดีเพื่อโลกสวย ทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่ เรื่องการจัดการขยะ 3 ตอน คือ ตอนขยะ 3 ชนิด ตอนขยะมีประโยชน์ ตอนเรือพิทักษ์ความสะอาด และตอนลิเกนักพัฒนา

สำหรับหัวข้อที่ภูนำเสนอน้อยที่สุด คือ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ โดยนำเสนอในช่วงสารคดีเพื่อโลกสวย ทั้งหมด 3 ตอน ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์หมวดหมู่ ได้แก่ เรื่องมาตรการการผลิต ใช้ อนุรักษ์และประหยัดพลังงาน 1 ตอน คือ ตอนรวมพลังหาร 2 จุดประกาย เรื่องการเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับระบบนิเวศน์สภาพแวดล้อม 1 ตอน คือ ตอนพิพิธภัณฑท์กล้วย และเรื่องการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร 1 ตอน คือ ตอนปลูกป่าให้ฝน ปลูกคนให้รักป่า

สาเหตุที่มีการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องมลพิษมากที่สุดเป็นผลสืบเนื่องมาจากกรอบความคิดในการทำงานของทีมผู้ผลิตรายการ ดังที่ผู้เขียนบทรายการซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญโดยตรงในการคิดและนำเสนอประเด็นเพื่อนำมาใช้ผลิตเป็นเนื้อหารายการเพื่อโลกสวยเพื่อออกอากาศในแต่ละตอนได้ให้ทรรศนะว่า “ส่วนใหญ่ถ้านึกถึงสิ่งแวดล้อมที่มันเกี่ยวกับ

สุขภาพก็จะนึกถึงควันทิษในกรุงเทพฯหรือโรงงาน อะไรทำนองนี้มากกว่า" (สุกัญญา สีสานววิธ,สัมภาษณ์,20 กรกฎาคม 2543)

ผลการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ เกื้อกูลต่อสุขภาพ

1. ภาพรวมลพิษ 13 เรื่อง

1.1 มลพิษทางน้ำ 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำทั้งหมด 2 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "วัชพืชไม่ไร้ประโยชน์" และ "รวมใจภักดิ์ รักษ์คลองแสนแสบ" พบว่าในสารคดีเรื่อง "วัชพืชไม่ไร้ประโยชน์" ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาผู้ชมรายการได้รับทราบเกี่ยวกับการจัดการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ โดยการนำผักตบชวาที่มีปริมาณมากและเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียในลำคลองใน อ.สรรพยา จนชาวบ้านไม่สามารถนำน้ำมาใช้ในการอุปโภคได้อีกต่อไปมาใช้เป็นวัตถุดิบในการจักสานแทนต้นไม้ที่กำลังจะหมดไปจากหมู่บ้านเป็นการจัดการที่นอกจากจะช่วยฟื้นฟูสภาพแม่น้ำลำคลองของชุมชนให้ชาวบ้านมีแหล่งน้ำที่เหมาะสมสำหรับการอุปโภคแล้ว ชาวบ้านยังสามารถสร้างรายได้มาจุนเจือครอบครัวจากหัตถกรรมผักตบชวาเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต อีกทั้งยังช่วยลดการตัดต้นไม้ซึ่งเป็นการทำลายพื้นที่สีเขียวซึ่งเป็นแหล่งผลิตก๊าซออกซิเจนและยังคงรักษาความหลากหลายสมบูรณ์ในระบบนิเวศไว้ได้เช่นเดิม การจัดการปัญหาผักตบชวาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านในการจัดการผักตบชวาซึ่งเป็นวัชพืชที่ไม่มีประโยชน์ซ้ำยังก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำมาดัดแปลงให้เกิดประโยชน์

การนำเสนอเนื้อหาในสารคดีเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้ชมรายการได้รับทราบและมองเห็นว่ามีกิจกรรมในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผักตบชวาซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหามลพิษทางน้ำของชาวบ้าน อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ทำให้ผู้ชมรายการมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการปัญหามลพิษทางน้ำเพิ่มมากยิ่งขึ้น เป็นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลดีต่อสุขภาพของประชาชนรวมถึงวิธีการที่คนที่ย้ายอยู่ในชุมชนอื่นๆของสังคมใช้ในการดำเนินการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อมูลของเนื้อหารายการเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการปัญหา

ทางด้านสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ปัญหามลพิษทางน้ำ ของชาวบ้าน อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ซึ่งมีความพยายามร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งช่วยกันฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นปัญหา เพื่อช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้นตามสภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการแก้ไขให้มีสภาพที่ดีขึ้น เป็นการแสดงบทบาทและกระทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“วันนี้เส้นทางชีวิตของคนริมน้ำที่นี้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปแล้ว เพราะปัญหาเรื่องของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นวัสดุในการจักสานของพวกเขาเค้ากำลังจะหมดลงพร้อมกับปัญหามลพิษจากแหล่งน้ำที่พวกเขาเริ่มทวีความรุนแรงขึ้น ชาวบ้าน อ.สรรพยา จ.ชัยนาท สามารถประสานความสมดุระหว่างธรรมชาติของทั้ง 2 อย่างนี้ให้ผสมผสานกลมกลืนและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว โดยการนำผักตบชวามาใช้เป็นวัตถุดิบในการจักสานงานหัตถกรรมแทนวัสดุจักสานเดิมที่เริ่มหมดไป การนำวัชพืชที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำมาแปลงเป็นพืชเศรษฐกิจส่งผลดีต่อสุขภาพให้ปลอดภัยจากมลพิษทางน้ำและคุณภาพชีวิตของชาวบ้านให้ดีขึ้นจากรายได้งานหัตถกรรมผักตบชวา”

(จากเรื่อง วัชพืชไม่ไร้ประโยชน์ ออกอากาศวันที่ 24 ตุลาคม 2542)

1.2 การเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสาระคดีเรื่อง “รวมใจภักดี รักชลองแสนแสน” พบว่า การนำเสนอเนื้อหาของรายการเป็นการหยิบยกเหตุการณ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมอนุรักษ์รักษารักษาคลองแสนแสนของชมรมรวมใจภักดีรักษาดันไม้แม่น้ำลำคลองและสิ่งแวดล้อมเนื่องในวันอนุรักษ์รักษาคูลองแห่งชาติซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อขยายกิจกรรมการรักษาแม่น้ำลำคลองไปยังแม่น้ำและคลองอื่นๆ ก่อให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาแม่น้ำลำคลองขยายไปสู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลองสายอื่น ทางชมรมจะขยายแนวความคิดในการรักษาแม่น้ำลำคลองไปเรื่อยๆโดยการทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองอื่นๆได้เห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองแสนแสนสามารถฟื้นฟูให้สภาพคลองกลับดีขึ้นได้ด้วยการร่วมมือกันไม่ทิ้งขยะและน้ำทิ้งลงคลองแสนแสน จะได้มีกำลังแข่งขันในร่วมมือกันพัฒนาคลองของตน การพัฒนาพลิกฟื้นสภาพน้ำในคลองแสนแสนให้ดีขึ้นมาต้องอาศัยการทำงานแบบ 3 ประสาน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนจึงจะประสบความสำเร็จ การเฝ้าระวังและตรวจตราแม่น้ำลำคลองโดยคนในชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนร่วมกันรักษาแม่น้ำลำคลองจึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและส่งประสิทธิผลมากที่สุด การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดของการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ผ่านการกระทำหน้าที่

ในการนำเสนอข่าวสารของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพที่น่าสนใจมารายงานแก่ผู้ชมรายการ ทำให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านการฟื้นฟูและเฝ้าระวังแหล่งน้ำที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนของคนในชุมชนริมคลองแสนแสบเนื่องในโอกาสวันอนุรักษ์รักษาคลองแห่งชาติเพื่อฟื้นฟูสภาพน้ำในลำคลองที่เคยเน่าเสียให้กลับมามีสภาพและคุณภาพน้ำที่ดีและใสสะอาดจนสามารถนำน้ำในลำคลองกลับมาใช้ในการอุปโภคได้เหมือนเดิม การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดีข้างต้นเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มนุษย์เราเป็นหนึ่งในระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นทั้งผู้ก่อกำเนิดและเป็นตัวช่วยรักษาสมดุลของสิ่งต่างๆในธรรมชาติให้พอเหมาะพอดีกัน แต่นอกจากมนุษย์จะเป็นผู้สร้างแล้วตอนนี้มนุษย์ยังเป็นผู้ทำลายอีกด้วย อย่างเรื่องของแหล่งน้ำสายต่างๆ สาเหตุที่น้ำเน่าเสียในปัจจุบัน 3 ใน 4 ส่วนเป็นฝีมือจากมนุษย์ของเรานี่เอง วันที่ 20 กันยายน เป็นวันอนุรักษ์รักษาคลองแห่งชาติซึ่งตรงกับวันน้ำของโลกและเป็นวันที่สมเด็จพระรัตนราชสุตาสยามบรมราชกุมารีเสด็จประพาสคลองแสนแสบเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2537 จากการกราบบังคมทูลของ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ ประธานชมรมรวมใจภักดิ์รักษาดินแม่แม่น้ำลำคลองและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรม เพื่อให้จะให้ประชาชนทั้งประเทศตื่นตัวในเรื่องการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำและช่วยกันฟื้นฟูสภาพแหล่งน้ำให้กลับคืนขึ้นมาดีจนสามารถใช้ในการอุปโภคได้... ชมรมรวมใจภักดิ์รักษาดินแม่แม่น้ำลำคลองและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชาวคลองแสนแสบจัดกิจกรรมเพื่อร่วมกันอนุรักษ์คลองเพื่อฟื้นฟูให้แม่น้ำกลับมามีใสสะอาดเป็นแหล่งอุปโภคบริโภคได้ วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวเพื่อให้คลองแสนแสบเป็นแบบอย่างในการที่จะขยายกิจกรรมการฟื้นฟูแหล่งน้ำไปยังแม่น้ำและคลองอื่นๆ ก่อให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาแม่น้ำลำคลองขยายไปสู่แม่น้ำลำคลองสายอื่น ซึ่งขณะนี้ก็มีคลองผดุงพัฒนาคลองลาดพร้าวและเพิ่งมีการจัดกิจกรรมเช่นเดียวกับคลองแสนแสบที่คลองพระโขนงและคลองประเวศ ทางชมรมจะขยายแนวความคิดในการรักษาแม่น้ำลำคลองไปเรื่อยๆ โดยการทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองอื่นๆ ได้เห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองแสนแสบสามารถฟื้นฟูให้สภาพคลองกลับดีขึ้นได้ จะต้องมีกำลังแข่งขันในร่วมมือกันพัฒนาคลองของตน ซึ่งการพัฒนาพลิกฟื้นในสภาพน้ำในคลองแสนแสบดีขึ้นมาต้องอาศัยการทำงานแบบ 3 ประสาน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน จึงจะประสบความสำเร็จ ซึ่งในขณะนี้คลองลาดพร้าวเริ่มพัฒนาตามคลองแสนแสบแล้ว ทำให้สภาพน้ำเริ่มดีขึ้น โดยเริ่มจากการที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองลาดพร้าวเริ่มมีจิตสำนึกไม่ทิ้งขยะและน้ำเสียลงในคลองเพราะเป็นสาเหตุของการทำให้น้ำเน่าเสีย ซึ่งเขาก็ต้องอาศัยอยู่กับน้ำเน่าที่เขาเป็นคนก่อ ถ้าเขามีส่วนทำให้น้ำใสเขาก็ได้รับประโยชน์จากน้ำใสนั้น...การเฝ้าระวังและตรวจตราแม่น้ำลำคลองโดยคนในชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนร่วมกันรักษาแม่น้ำลำคลองจึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและส่งประสิทธิผลมากที่สุด”

(จากเรื่อง รวมใจภักดิ์รักษาสองแสนแสบ ออกอากาศวันที่ 7 พฤศจิกายน 2542)

1.3 การใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ 4 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษทั้งหมด 4 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “ผักในถ้วย” “ทัวร์เกษตรสวนองุ่น” “ซีดีกรีนฟาร์ม” และ “สมุนไพรเพื่อนักสะสม” พบว่า ในสารคดีเรื่อง “ผักในถ้วย” ทางรายการได้นำเสนอความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีการการปลูกพืชลอยน้ำแบบไฮโดรโปนิก ที่ อ.หนองแค จ.สระบุรี พืชผักที่ได้จะปลอดสารพิษ สะอาด และไม่มีเชื้อโรค เพราะการปลูกพืชในลักษณะนี้ไม่ใช่การปลูกพืชลงดิน แต่ใช้น้ำผสมธาตุอาหารแทนและไม่ใช้ยาฆ่าแมลง พืชผักไฮโดรโปนิกเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองให้กับประชาชนผู้รักสุขภาพและธรรมชาติ

สำหรับสารคดีเรื่อง “ทัวร์เกษตรสวนองุ่น” นำเสนอความรู้ใหม่เกี่ยวกับการปลูกองุ่นปลอดสารพิษของสวนองุ่นที่ไร่ภูน้ำฟ้า อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ที่ใช้สารจุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้ยาฆ่าแมลง เป็นองุ่นปลอดสารพิษที่สามารถเก็บกินสดๆ ได้ตลอดทั้งปี นับได้ว่าเป็นอีกทางเลือกของประชาชนในการบริโภคผลไม้ที่ปลอดสารพิษ

ในสารคดีเรื่อง “ซีดีกรีนฟาร์ม” นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการซีดีกรีนฟาร์มซึ่งเป็นโครงการแปลงปลูกผักปลอดสารพิษในที่ว่างริมทางด่วนของกรุงเทพมหานครเพื่อผลิตผักปลอดสารพิษให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการบริโภคเพื่อสุขภาพ และในสารคดีเรื่อง “สมุนไพรเพื่อนักสะสม” นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการวิจัยใช้สมุนไพรเพื่อกำจัดหรือไล่แมลงที่ทำความเสียหายให้ของเก่าที่สะสมไว้แทนการใช้สารเคมีซึ่งมีพิษตกค้างเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร พืชสมุนไพรที่นำมาใช้ในการวิจัย เช่น สะเดา ไพล โหระพา กะเพรา ตีปัสแห้ง ใบน้อยหน้า พริกไทย การบูร สารที่สกัดได้จะอยู่ในรูปน้ำมันหอมระเหยทำให้ไม่มีการตกค้างเป็นการใช้ยาฆ่าแมลงที่สกัดจากสมุนไพรแทนสารเคมี

ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาในสารคดีทั้งสี่เรื่องดังกล่าวข้างต้นเป็นการรวบรวมความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับเรื่องของพืชผักและผลไม้ปลอดสารพิษซึ่งเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้บริโภคในการรับประทานผักและผลไม้ที่สะอาดและปลอดภัยจากปุ๋ยสารเคมีและสารพิษฆ่าแมลงซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคมากกว่า ดังเนื้อหาในสารคดีเรื่อง “ผักในถ้วย” “ทัวร์เกษตรสวนองุ่น” และ “ซีดีกรีนฟาร์ม” ในสารคดีเรื่อง “สมุนไพรเพื่อนักสะสม” ที่นำเสนอสรรพคุณของสมุนไพรในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งนอกจากจะมีสรรพคุณในการใช้รักษาโรคอันส่งผลกับสุขภาพของมนุษย์โดยตรงแล้วยังสามารถนำพืชสมุนไพรเหล่านั้นมาสกัดเป็นตัวยาที่ใช้ในการไล่แมลงที่ปราศจากพิษตกค้างของสารเคมีและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ทางอ้อมในการลดอัตราเสี่ยงที่

จะสุดดมหรือสัมผัสพืชตกค้างที่ใช้ในการไล่แมลงอีกด้วย ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาในสารคดีทั้งสี่เรื่องเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นหน้าต่างที่เปิดให้ผู้ชมรายการได้รับทราบความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษที่เป็นเรื่องประสบการณ์ใหม่ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ให้การศึกษานี้ของเนื้อหารายการในประเด็นวิธีการจัดการให้สิ่งแวดล้อมปลอดจากสารพิษและสารเคมีตกค้างซึ่งวิธีการนี้ยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้บริโภคในการได้รับประทานผักและผลไม้ปลอดสารพิษอีกด้วย เป็นการแสดงบทบาทและกระทำหน้าที่ในฐานะที่เป็น ตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ อโรคยาปรมาลาภา ความไม่มีโรคคือลาภอันประเสริฐ เพราะถ้าร่างกายแข็งแรงคุณก็พร้อมจะรับมือกับทุกสภาพการณ์ได้ ปัจจุบันหลายคนจึงหันมาให้ความสนใจและเอาใจใส่กับคำว่าสุขภาพกันมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกระแสมังสวิรัติ กระแสชีวจิต หรือแม้แต่พืชผักปลอดสารพิษต่างๆ ที่ อ.หนองแค จ.สระบุรี มีการปลูกพืชลอยน้ำแบบไฮโดรโพนิกส์ พืชผักที่ได้จะปลอดสารพิษ สะอาด และไม่มีเชื้อโรค เพราะการปลูกพืชในลักษณะนี้ไม่ใช่การปลูกพืชลงดินแต่ใช้น้ำผสมธาตุอาหารแทนและไม่ใช้ยาฆ่าแมลง พืชผักไฮโดรโพนิกส์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองให้กับประชาชนผู้รักสุขภาพและธรรมชาติ การปลูกพืชผักไม่ว่าจะโดยใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น กรวด ทราย ซีลีเนียม ขุยมะพร้าว หรือปลูกแบบไฮโดรโพนิกส์ ก็ล้วนเพื่อตอบสนองผู้รักสุขภาพ”

(จากเรื่อง ผักในถ้วย ออกอากาศวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2543)

“ สวนอู่ไร่ภูน้ำฟ้า อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ใช้สารจุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้ยาฆ่าแมลง เป็นอู่ไร่ปลอดสารพิษที่สามารถเก็บกินสดๆได้ตลอดทั้งปี นับได้ว่าเป็นอีกทางเลือกของประชาชนในการบริโภคผลไม้ที่ปลอดสารพิษ”

(จากเรื่อง ทวีร์เกษตรสวนอู่ไร่ ออกอากาศวันที่ 2 เมษายน 2543)

“...แม้คนที่บ้านอยู่ในเมืองหรือจะอยู่ติดถนนหนทางต่างๆ คุณก็สามารถมีบ้านที่ร่มรื่นเย็นสบายจากเงาไม้ แถมมีผักปลอดสารพิษไว้รับประทานเองได้ด้วยล่ะครับ อย่างแปลงผักที่คุณผู้ชมเห็นอยู่นี้เป็นแปลงผักที่อยู่ริมทางด่วนครับ ก็ใครจะเชื่อล่ะครับว่าริมถนนตลอดสองข้างทางแบบนี้จะสามารถปลูกผักเป็นแปลงๆรับประทานได้ด้วยถ้าไม่ได้มาเห็นกับตาอย่างนี้... ไม่น่าเชื่อเลยนะครับว่าผักต่างๆที่เรารับประทานกันจะกลายเป็นผักสีเขียวสดๆที่ปลูกได้ง่ายๆกลางใจเมืองแบบนี้ แถมมีให้เก็บทานกันได้ตลอดเวลาด้วย ถ้าบ้านของคุณผู้ชมตอนนี้มีที่ว่างเหลืออยู่จะแปลงพื้นที่ว่างนั้นให้กลายเป็นแปลงผักปลอดสารพิษไว้สำหรับรับประทานอย่างนี้บ้างก็ไม่เลวนะครับ ปลอดภัยแถมไม่ต้องเสียสตังค์ซื้อ และนี่ล่ะครับซีตี้กรีนฟาร์ม โครงการดีๆอีกหนึ่งโครงการของกรุงเทพมหานคร เป็นโครงการแปลงปลูกผักปลอดสารพิษในที่ว่างริมทางด่วนของกรุงเทพมหานคร ผักปลอดสารพิษเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ทุกคนสามารถทำเองได้โดยการแปลงพื้นที่ว่างที่ตนมีอยู่ให้เป็นแปลงปลอดสารพิษไว้สำหรับรับประทานเอง”

(จากเรื่อง ซีตี้กรีนฟาร์ม ออกอากาศวันที่ 16 เมษายน 2543)

“ เราอาจจะคุ้นเคยกับชื่อของสมุนไพรแต่ละชนิดตลอดจนรู้ถึงสรรพคุณนานาประการของมันมานานมากมายแล้ว แต่ช่วงโลกสวยวันนี้ผมยังมีอีกสรรพคุณหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับหนอนหนังสือหรือนักสะสมทุกท่านมาฝากกันอีกด้วย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครมีโครงการวิจัยใช้สมุนไพรเพื่อกำจัด

หรือได้แมลงที่ทำความเสียหายให้ของเก่าที่สะสมไว้แทนการใช้สารเคมีซึ่งมีพิษตกค้างเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้พืชสมุนไพร เช่น สะเดา ใพล โหระพา กะเพรา ดีปลีแห้ง ใบน้อยหน่า พริกไทย การบูร สารที่สกัดได้จะอยู่ในรูปน้ำมันหอมระเหยทำให้ไม่มีการตกค้าง เป็นการใช้ยาฆ่าแมลงที่สกัดจากสมุนไพรแทนสารเคมี...แต่คุณปลูกต้นตะไคร้หอม ขุนก็ไม่น่ากลัวมา รบกวนคุณแล้วละครับ"

(จากเรื่อง สมุนไพรเพื่อนักสะสม ออกอากาศวันที่ 18 มิถุนายน 2543)

1.4 เทคโนโลยีเพื่องานด้านสิ่งแวดล้อม 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีเพื่องานด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "แหลมผักเบี้ย" พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการแหลมผักเบี้ยซึ่งเป็นโครงการต้นแบบเพื่อศึกษาวิจัยโครงการด้านบำบัดน้ำเสียและขยะจากชุมชนด้วยวิธีธรรมชาติอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ประชาชนใน จ.เพชรบุรี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โครงการนี้เป็นการใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติบำบัดของเสียให้กลายเป็นของดีแล้วคืนสู่ธรรมชาติดั้งเดิม เช่น การบำบัดน้ำเสียโดยใช้ต้นไม้จำพวกกก ธูปฤาษี หญ้าแฝก โดยใช้หลักการทางชีวภาพที่สามารถบำบัดน้ำเสียได้ถึง 85-95% การใช้หญ้ากรองน้ำเสีย การบำบัดน้ำเสียโดยใช้บ่อฝิ่ง การบำบัดน้ำเสียโดยใช้ป่าชายเลน การกำจัดขยะชุมชนให้เป็นปุ๋ยหมักโดยใช้สารจุลินทรีย์ ซึ่งเมื่อโครงการนี้ประสบความสำเร็จก็จะนำไปใช้ในจังหวัดอื่นๆทั่วประเทศ เป็นการนำเสนอความรู้ใหม่ที่ได้จากโครงการวิจัยเพื่อผลที่ดีกว่าในเรื่องของการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะจากชุมชนด้วยวิธีการทางธรรมชาติซึ่งเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยเน้นวิธีการที่พึงพิงธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมีและกระบวนการทางเทคโนโลยี เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นหน้าต่างที่เปิดให้ผู้ชมรายการได้พบกับความรู้ที่เป็นประสบการณ์ใหม่ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาของเนื้อหารายการในประเด็นวิธีการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพเป็นการแสดงบทบาทและกระทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

" แหลมผักเบี้ย คือ โครงการต้นแบบเพื่อศึกษาวิจัยโครงการด้านบำบัดน้ำเสียและขยะจากชุมชนด้วยวิธีธรรมชาติอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อให้ชาวเพชรบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเมื่อโครงการประสบความสำเร็จก็จะนำไปใช้ในจังหวัดอื่นๆทั่วประเทศ โครงการนี้เป็นการใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติบำบัดของเสียให้กลายเป็นของดีแล้วคืนสู่ธรรมชาติดั้งเดิม เช่น การบำบัดน้ำเสียโดยใช้ต้นไม้จำพวกกก ธูปฤาษี หญ้าแฝก โดยใช้หลักการทางชีวภาพสามารถบำบัดน้ำเสียได้ถึง 85-95% การใช้หญ้ากรองน้ำเสีย การบำบัดน้ำเสียโดยใช้บ่อฝิ่ง การบำบัด น้ำเสียโดยใช้ป่าชายเลน การกำจัดขยะชุมชนให้เป็นปุ๋ยหมักโดยใช้สารจุลินทรีย์ ... ด้วย

พระวิริยะอุตสาหะและพระวิสัยทัศน์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงค้นคว้าหาแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจรทำให้ชาวเพชรบุรีทุกวันนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ฟื้นฟูจนกลับมามีสภาพดีขึ้นอย่างในปัจจุบัน"

(จากเรื่อง แผลมผักเบี้ย ออกอากาศวันที่ 14 พฤศจิกายน 2542)

1.5 การขยายพื้นที่สีเขียว 5 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องของการขยายพื้นที่สีเขียวทั้งหมด 5 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "ท่องโลกพฤกษศาสตร์" "ห้องสมุดพฤกษศาสตร์" "ป่าไม้ในน้ำ" "คนรักต้นไม้" และ "ใช้ต้นไม้แทนพวงหรีด" พบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาในสารคดีเรื่อง "ท่องโลกพฤกษศาสตร์" เป็นการให้สาระความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้หายากและพืชสมุนไพรสำหรับนำมาสกัดเป็นยารักษาโรคที่ปลูกไว้ในสวนหลวง ร.9 สำหรับประชาชนทั่วไปได้มาศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้สวนหลวง ร.9 ยังเป็นสถานที่ที่ร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจและทำให้ผู้ที่มาเยือนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่ผู้ปกครองพามาพักผ่อนและวิ่งเล่นที่สวนแห่งนี้จะมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ถ้าทุกคนช่วยกันสร้างสรรคสิ่งแวดล้อมเช่นที่สวนหลวง ร.9 ก็จะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับสารคดีเรื่อง "ห้องสมุดพฤกษศาสตร์" นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเป็นศูนย์รวมพันธุ์ไม้ไทย ศูนย์พัฒนาบุคลากรทางด้านพืช ศูนย์รวมข้อมูลทางด้านพืชและศูนย์สนับสนุนการสำหรับประชาชนในการพักผ่อนหย่อนใจ เพราะต้นไม้ช่วยสร้างและจรรโลงจิตใจผู้ที่พบเห็นให้รู้สึกสบายตาและสดชื่นหัวใจ สวนสาธารณะจึงเป็นการจัดสรรพื้นที่สีเขียวที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของประชาชนที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุดก็คือคุณค่าทางจิตใจ

ในสารคดีเรื่อง "ป่าไม้ในน้ำ" นำเสนอเกี่ยวกับลักษณะและประโยชน์ของป่าโกงกางที่อ่าวท่าเลน จ.กระบี่ เป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ให้มนุษย์และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำคนน่าจะปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์

การนำเสนอเนื้อหาในสารคดีทั้งสี่เรื่องข้างต้นเป็นการให้สาระความรู้ในเรื่องประโยชน์ของต้นไม้และสวนสาธารณะที่ให้ความร่มรื่นสบายใจ ช่วยทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกผ่อนคลายจากความเครียดที่มีอยู่ และการที่คนได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสหรืออยู่ใกล้ชิดกับต้นไม้เหล่านั้นจะเกิดผลดีต่อร่างกายเพราะร่างกายจะได้รับอากาศบริสุทธิ์ในการหายใจและจิตใจที่สงบสบายจากสีเขียวของต้นไม้ นอกจากนี้ต้นไม้ในที่ต่างๆ ในป่าไม้และในสวนสาธารณะยังเป็นแหล่งผลิตออกซิเจนที่

สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นหน้าต่างเปิดให้ผู้ชมรายการได้รับทราบในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพโดยการปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่ช่วยบรรเทาจิตใจของผู้พบเห็นให้เกิดความรู้สึกสบายตาสบายใจส่งผลดีต่อสุขภาพของประชาชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ และการเลือกที่จะพักผ่อนและออกกำลังกายในสวนสาธารณะจะทำให้มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์เพราะได้หายใจอากาศบริสุทธิ์ ซึ่งสาระความรู้ดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงของสิ่งที่ผู้ชมรายการเคยรับรู้อยู่แล้วโดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาของ เนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะการนำเสนอความรู้และความเข้าใจที่ผู้ชมรายการมีความรู้อยู่แล้วมาตอกย้ำเพื่อสร้างความแน่ใจในความถูกต้องของสาระความรู้ที่ผู้ชมรายการในเรื่องประโยชน์ของต้นไม้ ป่าไม้และสวนสาธารณะ การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพที่ปรากฏในเนื้อหาของรายการจึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สวนหลวง ร.9 เป็นสถานที่ที่มีไม้พันธุ์หายากทั้งพืชสมุนไพรที่สามารถนำมาใช้ทำยาได้และพันธุ์ไม้จำนวนมาก เป็นสถานที่ที่ร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจและทำให้ผู้ที่มาเยือนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่ผู้ปกครองพามาพักผ่อนและวิ่งเล่นที่สวนแห่งนี้จะมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ผมคิดว่าพวกเราทุกคนควรมาชื่นชมและช่วยกันสร้างสรรคสิ่งแวดล้อมเช่นที่สวนหลวง ร.9 เพื่อทุกคนจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น”

(จากเรื่อง ท้องโลกพฤษศาสตร์ ออกอากาศวันที่ 12 กันยายน 2542)

“เดื่อกันว่าสีเขียวของต้นไม้มีผลต่อสภาพทางอารมณ์และจิตใจของคนเรามาก เวลาที่คุณยืนอยู่กลางแดดกับใต้ต้นไม้จะให้ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ถ้าคุณได้ไปยืนอยู่ในสวนป่าซึ่งมีเนื้อที่กว่า 6,500 ไร่ อย่างสวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์จ้ะร่มรื่นและสบายตาสบายใจขนาดไหน วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์เพื่อเป็นศูนย์รวมพันธุ์ไม้ไทย ศูนย์พัฒนาบุคลากรทางด้านพืช ศูนย์รวม ข้อมูลทางด้านพืชและศูนย์สนับสนุนการสำหรับประชาชนในการพักผ่อนหย่อนใจ เพราะต้นไม้ช่วยสร้างและบรรเทาจิตใจของผู้ที่พบเห็นให้รู้สึกสบายตาและสดชื่นหัวใจ สวนสาธารณะจึงเป็นการจัดสรรพื้นที่สีเขียวที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของประชาชนที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุดก็คือคุณค่าทางจิตใจนั่นเอง”

(จากเรื่อง ห่องสมุดพฤษศาสตร์ ออกอากาศวันที่ 5 มีนาคม 2543)

“ป่าโกงกางผืนใหญ่ที่อ่าวท่าเลน จ.กระบี่ เป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ให้มนุษย์และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ คนน่าจะปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์”

(จากเรื่อง ป่าไม้ในน้ำ ออกอากาศวันที่ 2 กรกฎาคม 2543)

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีเรื่อง “มอบต้นไม้แทนพวงหรีด” พบว่าทางรายการได้นำเสนออีกแนวทางหนึ่งของการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพซึ่งผู้ชมรายการสามารถนำ

ไปปฏิบัติได้ ก็คือการมอบต้นไม้แสดงความอาลัย (memory tree) แทนการมอบพวงหรีดในงานศพ เพราะต้นไม้แสดงความอาลัยนั้นภายหลังจากการเสร็จสิ้นงานศพแล้วยังสามารถนำไปปลูกเพื่อช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับบ้านเมืองได้ ในขณะที่การมอบพวงหรีดกลับกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเพิ่มมลพิษขยะให้กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ชมรายการในการมอบต้นไม้แสดงความอาลัยแทนการมอบพวงหรีดนั้นเป็นเรื่องง่ายที่ปัจเจกบุคคลสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของแต่ละตัวบุคคลอันก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้

สำหรับสารคดีเรื่อง “คนรักต้นไม้” พบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการถ่ายทอดค่านิยมที่ดีให้ผู้ชมรายการได้เห็นและตระหนักถึงประโยชน์ของต้นไม้เพื่อที่จะชักจูงใจให้ผู้ชมรายการช่วยกันปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดแล้วคนที่ลงมือปลูกต้นไม้นั้นก็ได้รับความสดชื่น ร่มรื่น ความสบายตาสบายใจและได้รับอากาศบริสุทธิ์เมื่อต้นไม้ นั้นเจริญเติบโตขึ้น เป็นการร่วมมือกันสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะคนที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวงซึ่งมีพื้นที่สีเขียวน้อยมากและผู้คนยังขาดความตระหนักในประโยชน์และความสำคัญของต้นไม้ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง

การนำเสนอเนื้อหาในสารคดีทั้งสองเรื่องข้างต้น เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทที่เป็นป้ายประกาศที่ให้คำแนะนำและแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยการมอบต้นไม้แทนการมอบพวงหรีดเพื่อแสดงความไว้อาลัยในงานศพเพื่อลดปัญหาขยะจากพวงหรีดและช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวของต้นไม้ที่ผู้ที่เป็นเจ้าของงานศพจะนำต้นไม้ที่ได้รับจากแขกที่มาร่วมงานไปปลูกต่อไป และการปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการรณรงค์ทางสังคมโดยทำหน้าที่กระตุ้นเร้าให้ผู้ชมรายการเกิดความสนใจที่จะให้การช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนการมอบต้นไม้ให้แก่กันเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและลดปัญหาขยะลงไปในคราวเดียวกัน และสื่อจะทำหน้าที่ให้แนวทางแก่ผู้ชมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ อันได้แก่ การมอบต้นไม้เพื่อแสดงความไว้อาลัยในงานศพแทนการมอบพวงหรีด เป็นการผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรมปัจเจกบุคคลเท่ากับการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ ทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพของเนื้อหา สารคดีเรื่อง “มอบต้นไม้แทนพวงหรีด” ที่ปรากฏในเนื้อหาของรายการเพื่อโลกสวยเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยกำลังรณรงค์เกี่ยวกับการใช้ต้นไม้เพื่อแสดงความอาลัยแก่ผู้ที่จากไป หรือ Memory Tree แทนการใช้พวงหรีดในพิธีงานศพ เนื่องจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเห็นว่าปัจจุบันในพิธีศพต้องประสบปัญหาการเก็บกวาดพวงหรีดอย่างมาก ดังนั้นหากเปลี่ยนจากการมอบพวงหรีดเพื่อแสดงความเสียใจมาเป็นมอบต้นไม้แทน ซึ่งวิธีนี้น่าจะสร้างการระลึกถึงผู้ที่จากไปอย่างมีคุณค่าและยั่งยืนมากกว่าเพราะนอกจากต้นไม้เหล่านี้จะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมไม่ก่อให้เกิดขยะที่ต้องตามเก็บทำความสะอาดและต้องกำจัดแล้วยังสามารถนำมาปลูกหรือแจกจ่ายต่อไปได้อีกด้วย ซึ่งเมื่อต้นไม้เหล่านี้เติบโตแผ่กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงาเป็นไม้ใหญ่แล้วก็จะสร้างประโยชน์เป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเมืองได้อีก”

(จากเรื่อง มอบต้นไม้แทนพวงหรีด ออกอากาศวันที่ 4 มิถุนายน 2543)

“เวลาคนใกล้ชิดต้นไม้และธรรมชาติจะมีความรู้สึกสดชื่นและสบายใจ หลายความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของต้นไม้จากคนรักต้นไม้ เช่น ดร.พิจิตต รัตตกุล พื้นที่สีเขียวมีความสำคัญช่วยลดความแข็งกระด้างของชีวิต ดร.ไชยยศ บุญญากิจ ต้นไม้เป็นแหล่งดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพิ่มออกซิเจน กำจัดฝุ่น ลดอุณหภูมิ ทำให้การใช้พลังงานลดลง ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช ต้นไม้ให้ปัจจัย ให้น้ำ ให้ชีวิต ให้ทุกอย่างเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์จะมีชีวิตอยู่ได้ ผมจึงอยากเชิญชวนคุณผู้ชมทุกคนร่วมกันปลูกและช่วยกันดูแลต้นไม้คนละต้นเพื่อให้เราทุกคนมีอากาศที่บริสุทธิ์ไว้หายใจเพิ่มขึ้น”

(จากเรื่อง คนรักต้นไม้ ออกอากาศวันที่ 16 กรกฎาคม 2543)

1.6 การใช้สารอันตราย 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องการใช้สารอันตรายทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “สารไดออกซิน” พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับคำอธิบายเรื่องสารไดออกซินซึ่งเป็นการนำเสนอคำอธิบายเกี่ยวกับสารตัวนี้ในแง่มุมต่างๆ ทั้งลักษณะการเกิดของสาร แหล่งสะสม การเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ และแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของสารไดออกซินที่เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ รวมไปถึงการก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เช่น โรคมะเร็ง เนื้อหาที่บรรยายทำให้ผู้ชมรายการเกิดความเข้าใจในการที่จะปฏิบัติตัวเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการได้รับสารตัวนี้เข้าสู่ร่างกายได้ ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพตามหลักวิชาการเพื่อให้ผู้ชมรายการได้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นหน้าตาที่เปิดให้ผู้ชมรายการได้รับรู้สาระใหม่ๆ เกี่ยวกับสารไดออกซินเพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติตนเองให้ปลอดภัยจากโรคที่จะเกิดจากสารดังกล่าว ผ่านการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาของเนื้อหารายการ เป็นการแสดงบทบาทและทำหน้าที่ในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไดออกซิน คือ สารประกอบทางเคมีซึ่งเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆและกระบวนการที่มีการแยกพลาสติกพีวีซีปะปนอยู่ด้วย สารไดออกซินจะกลายเป็นสารตกค้างสะสมอยู่ในพื้นดิน น้ำ สัตว์และมนุษย์ เมื่อเข้าไปในร่างกายมนุษย์และสัตว์ สารประเภทนี้จะละลายแตกตัวและสะสมในชั้นไขมัน มนุษย์ได้รับสารนี้จากการบริโภคเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากนม เนื่อปลา เนื้อวัว อาหารที่มีส่วนประกอบของไขมันและจากการหายใจสูดดมเอาสารนี้เข้าไป ไดออกซินเป็นสารก่อมะเร็งที่สำคัญและสามารถถ่ายทอดจากมารดาไปสู่ทารกทางรกและน้ำนม”

(จากเรื่อง สารไดออกซิน ออกอากาศวันที่ 30 ตุลาคม 2542)

1.7 มลพิษเสียง 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องมลพิษทางเสียงทั้งหมด 1 เรื่องที่น่าเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาอันได้แก่ สารคดีเรื่อง “เสียง” พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเป็นการนำเสนอค่านิยมที่ไม่ดีที่ควรเลิกปฏิบัติเสียเพื่อส่งเสริมให้ผู้ชมรายการมีพฤติกรรมในการช่วยกันสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพของตนเองและของผู้อื่น และในเนื้อหาสารคดีของรายการยังมีการถ่ายทอดความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมที่ไม่ดีเพื่อแนะนำให้ผู้ชมรายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมง่ายๆที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ คือ การเปิดเสียงเพลงเบาๆเป็นการหลีกเลี่ยงที่จะเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดมลพิษทางเสียงซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของตนเองและผู้อื่น นอกจากประหยัดพลังงานไฟฟ้าแล้วยังลดความเครียดได้ด้วยเพราะการได้ยินเสียงดังๆนั้นจะทำให้ร่างกายของคนเราเกิดความเครียดได้

การแสดงบทบาทในลักษณะดังกล่าวเปรียบเสมือนเป็นป้ายประกาศที่ให้คำแนะนำและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพโดยการเปิดเพลงฟังในระดับความดังแต่เพียงพอดีเพราะการเปิดเพลงเสียงดังจะเป็นสาเหตุของการเกิดโรคเครียดได้ อีกทั้งยังเป็นมลพิษทางเสียงด้วย โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม ให้ผู้ชมรายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมปัจเจกบุคคล คือ การเปิดเพลงฟังเสียงดังที่ควรเลิกปฏิบัติเสีย เป็นการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เสียงทำให้เกิดความเครียดได้มาก จงอย่าเป็นผู้ก่อมลพิษจากเสียง เพราะฉะนั้นจะเปิดเพลงฟังดังๆให้เกรงใจคนอื่นบ้าง ฟังเบาๆหน่อย นอกจากประหยัดพลังงานไฟฟ้าแล้วยังลดความเครียดได้ด้วย”

(จากเรื่อง เสียง ออกอากาศวันที่ 18 มิถุนายน 2543)

2. ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ 4 เรื่อง

2.1 มาตรการการผลิต ใช้ อนุรักษ์และประหยัดพลังงาน 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสาระคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องมาตรการการผลิต ใช้ อนุรักษ์ และประหยัดพลังงานทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บ ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “รวมพลังหาร 2 จุดประกาย” พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเป็นการให้ความรู้ในเรื่องต้นแบบซึ่งเป็นตัวอย่างต่างๆที่ผู้ชม รายการสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมอันจะนำมาซึ่งผลดีต่อ สุขภาพร่างกายและการดำรงชีพของมนุษย์ ยกตัวอย่างเช่น วิธีลดมลพิษทางเสียงและทางอากาศ โดยการใช้รถไฟฟ้าและวิธีลดมลพิษทางอากาศที่เกิดจากมูลสุกรโดยการนำมาหมักเป็นก๊าซ ชีวภาพ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการผลิตพลังงานทดแทนเพื่อนำมาใช้ การรับประทานข้าวกล้อง ที่ผ่านการสีข้าวเพียงครั้งเดียวแทนการรับประทานข้าวขาวที่ผ่านการสีข้าวหลายครั้ง เป็นการช่วย ประหยัดพลังงานทางอ้อมพร้อมทั้งทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพในคราวเดียวกัน คือ ป้องกันการเป็น โรคเหน็บชา อีกทั้งความรู้ในเรื่องการออกแบบปลุกบ้านและการจัดบ้านเพื่อช่วยลดการใช้พลังงาน และก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัยซึ่งส่งผลดีต่อสุขภาพอนามัยของ บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านด้วยเพราะบ้านมีลักษณะโล่งโปร่งสบายนำอากาศและยังเอื้อต่อการนำ พลังงานธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ การนำเสนอเนื้อหาในสารคดีเรื่อง “รวมพลังหาร 2 จุดประกาย” เป็นการนำเสนอจุดประกายความคิดเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานและความคิดต่างๆที่ทาง รายการนำเสนอเน้นล้วนเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้คนในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ชมรายการ สามารถเลือกวิธีต่างๆที่ทางรายการนำเสนอมาใช้กับชีวิตของตนเองได้ ลักษณะของการนำเสนอ เนื้อหาดังกล่าวเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นป้ายประกาศที่ให้คำแนะนำและแนวทางแก่ ผู้ชมรายการได้รับรู้การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้น โดยผู้ชม รายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาของเนื้อหารายการ เป็นการแสดงบทบาทและ การกระทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“ ทางรายการมีวิธีการรวมพลังหาร 2 จุดประกาย ที่หลากหลายมานำเสนอต่อท่านผู้ชม รายการ การใช้รถไฟฟ้าแทนรถยนต์จะช่วยลดมลพิษเสียงและมลพิษอากาศ...พบกับบ้านไทยใจดีที่ปลูกบ้าน โดยจัดสภาพแวดล้อมทำให้บ้านมีลักษณะเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ ทำให้บ้านมีลักษณะโล่งโปร่งสบาย นำอากาศและยังเอื้อต่อการนำพลังงานธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ การรับประทานข้าวกล้องเบอร์ 5 แทนการ รับประทานข้าวขาว นอกจากจะช่วยลดการใช้พลังงานในการสีข้าวแล้วเป็นประโยชน์ต่อร่างกายมากกว่า โดย

เฉพาะการป้องกันการเป็นโรคเหน็บชา การนำมูลสุกรมาหมักเป็นกาชชีวภาพเพื่อลดมลพิษทางอากาศและเพิ่มทางเลือกในการใช้พลังงาน”

(จากเรื่อง รวมพลังหาร 2 จุดประกาย ออกอากาศวันที่ 5 กันยายน 2542)

2.2 การเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับระบบนิเวศน์สภาพแวดล้อม 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่อง การเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับระบบนิเวศน์สภาพแวดล้อมทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “พิพิธภัณฑท์กล้วย” พบว่า เนื้อหาสารคดีมีการนำเสนอความรู้ใหม่ให้ผู้ชมรายการได้รับทราบเพิ่มเติมในเรื่องของต้นกล้วยซึ่งเป็นหนึ่งในพันธุ์ไม้ในระบบนิเวศแวดล้อมที่นอกจากเมื่อรับประทานเข้าไปแล้วจะทำให้ร่างกายได้รับคุณค่าทางอาหารซึ่งอุดมไปด้วยวิตามินที่มีประโยชน์ ส่วนประกอบอื่นๆของต้นกล้วยล้วนมีสรรพคุณทางยาซึ่งช่วยในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บและฟื้นฟูสุขภาพทางกายของมนุษย์ให้แข็งแรงสมบูรณ์ เช่น ยางต้นกล้วยหอมใช้ทำมื่อรักษาโรคผิวหนัง ยางกล้วยใช้เป็นสมุนไพร ใบตองใช้ฉีกไฟแก้ปวดเมื่อยมารดาที่เพิ่งคลอดบุตรรับประทานปลีกล้วยเพื่อบำรุงน้ำนมดังนั้นการปลูกต้นกล้วยนอกจากจะเป็นการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพต่อสภาพแวดล้อมแล้ว มนุษย์ยังได้รับประโยชน์ทางอ้อมในเรื่องของสุขภาพจากต้นกล้วยอีกด้วย จัดได้ว่ากล้วยเป็นพืชสารพัดประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีประโยชน์ต่อสุขภาพของคน ถ้ามีพื้นที่ว่างในบริเวณบ้านน่าจะปลูกต้นกล้วยไว้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ตามเนื้อหาที่ทางรายการได้นำเสนอไว้ ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการนำเสนอความรู้ใหม่เกี่ยวกับประโยชน์ของต้นกล้วยที่นอกจากรับประทานแล้วจะได้รับคุณค่าทางวิตามินสูง ดีสำหรับร่างกายแล้ว ต้นกล้วยยังมีสรรพคุณทางยาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพมนุษย์ทางอ้อมอีกด้วย

สารคดีเรื่อง “พิพิธภัณฑท์กล้วย” จึงแสดงบทบาทเปรียบเสมือนเป็นหน้าต่างที่เปิดให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงประโยชน์ของต้นกล้วยในแง่มุมที่ใหม่แตกต่างออกไปจากประโยชน์ในการใช้รับประทานเป็นผลไม้แต่เพียงอย่างเดียวแต่ยังมีประโยชน์ในการใช้เป็นยารักษาโรค ผ่านการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาให้ผู้ชมรายการได้รับสาระความรู้ใหม่เกี่ยวกับประโยชน์ของต้นกล้วย การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ดังกล่าวจึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“พิพิธภัณฑท์กล้วยที่ อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี รวบรวมพันธุ์กล้วยไว้กว่า 300 พันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์และเป็นโรงเรียนธรรมชาติสำหรับเด็ก ผลกล้วยเป็นอาหารที่มีคุณค่าและยังถูกนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กในการฝึกทักษะในการใช้มือ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์อีกนานัปการจากต้นกล้วย เช่น ยางต้น

กล้วยหอมใช้ทามือรักษาโรคผิวหนัง ยางกล้วยใช้เป็นสมุนไพร ใบตองใช้ฉีดยาแก้ปวดเมื่อย มารดาที่เพิ่งคลอดบุตรรับประทานปลีกล้วยเพื่อบำรุงน้ำนม กล้วยเป็นพืชสารพัดประโยชน์ที่ธรรมชาติได้มอบไว้ให้ ควรปลูกกล้วยไว้ในบริเวณที่ว่างของครัวเรือน"

(จากเรื่อง พิพิธภัณฑกล้วย ออกอากาศวันที่ 19 กันยายน 2542)

2.3 การฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "ปลูกป่าให้ฝน ปลูกคนให้รักป่า" พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่ชาวบ้านหลายหมู่บ้านทั่วประเทศร่วมมือกันปลูกขึ้นให้ครบ 1 ล้านไร่ เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา ซึ่งในขณะนั้นผืนป่ากว่า 400 แปลงทั่วประเทศที่เคยแห้งแล้งเสื่อมโทรมกว่า 7 แสนไร่กลับกลายเป็นพื้นที่สีเขียวที่กว้างใหญ่และสมบูรณ์และได้กลายมาเป็นแหล่งที่ให้ชาวบ้านใช้สอยเก็บเกี่ยวและสร้างรายได้เสริมจากการหาของป่าตลอดจนเป็นแหล่งยาที่ช่วยพลิกฟื้นภูมิปัญญาในการรักษาโรคที่พึ่งพิงสมุนไพรจากธรรมชาติให้กลับคืนมาอีกครั้ง

การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการรายงานให้ผู้ชมรายการได้รับทราบกิจกรรมการปลูกป่าของชาวบ้านในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามและความร่วมมือของคนในสังคมในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของป่าไม้ ซึ่งผลพลอยได้จากการปลูกป่าของชาวบ้าน ก็คือ การสร้างแหล่งสมุนไพรจากธรรมชาติให้กลับมามีดังเดิมอีกครั้งเพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นตัวยาในการรักษาโรค เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดของการจัดกิจกรรมดังกล่าวในแง่มุมต่างๆ ผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการ หยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่น่าสนใจมารายงานแก่ผู้ชมรายการได้รับทราบ การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาสารคดีเรื่อง "ปลูกป่าให้ฝน ปลูกคนให้รักป่า" จึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ไม่บ่อยครั้งนักที่ชาวบ้านซึ่งเคยถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ตัดไม้ทำลายป่าจะกลับกลายมาเป็นผู้ฟื้นฟูและรักษาป่าไว้ แต่วันนี้ผืนป่าที่เคยแห้งแล้งเสื่อมโทรมกว่า 7 แสนไร่กลับกลายเป็นพื้นที่สีเขียวที่กว้างใหญ่

และสมบูรณ์ได้เพราะพวกเขา ผืนป่ากว่า 400 แปลงทั่วประเทศวันนี้ได้กลายมาเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตธรรมชาติที่
ให้ชาวบ้านใช้สอยเก็บเกี่ยวและสร้างรายได้เสริมจากการหาของป่าตลอดจนเป็นหมอยาที่ช่วยพลิกฟื้น
ภูมิปัญญาในการรักษาโรคที่พึ่งพิงสมุนไพรจากธรรมชาติให้กลับคืนมาอีกครั้ง ซึ่งที่มาของผืนป่ากว่า 7 แสน 5
หมื่นไร่ที่คุณผู้ชมเห็นอยู่นี้ไม่ใช่มาจากไหนหรอกครับ แต่เป็นพื้นที่สีเขียวในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระ
เกียรติ์ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งวันนี้ชาวบ้านหลายหมู่บ้านทั่วประเทศเค้าร่วมมือกันปลูกขึ้นด้วย
หัวใจครบ 1 ล้านไร่ เพื่อถวายแด่ ในหลวงของเราในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา...พอร่วมกัน
ปลูก สมุนไพรมีค่าก็ไม่หายไปไหน ปลูกป่าได้มากกว่าต้นไม้"

(จากเรื่อง ปลูกป่าให้ฝน ปลูกคนให้รักป่า ออกอากาศวันที่ 12 ธันวาคม 2542)

3. สุขภาพสิ่งแวดล้อม 4 เรื่อง

3.1 การจัดการขยะ 4 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะทั้งหมด 3
เรื่องที่น่าสนใจในรายการเพื่อโลกสวยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา
อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "ขยะมีประโยชน์" "เรื่องพิทักษ์ความสะอาด" และ "ขยะ 3 ชนิด" พบว่า ใน
สารคดีเรื่อง "ขยะมีประโยชน์" นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการขยะของโครงการช่วยลด
ขยะของชุมชนสุขสันต์ 26 เป็นโครงการแยกขยะโดยการให้เด็กในชุมชนนำขยะที่สามารถนำกลับ
มาใช้ได้ใหม่มาขายให้กับโครงการทำให้เด็กมีรายได้และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่มั่วสุมยา
เสพติดและเด็กก็กลายเป็นสื่อให้ผู้ปกครองต้องช่วยแยกขยะในครัวเรือนเพื่อให้เด็กนำมาขายเป็น
การรณรงค์การจัดการขยะในชุมชนทางอ้อมอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการทำขยะหมอม
จากเศษอาหารออกจำหน่ายซึ่งรายได้ที่ได้จะนำมาใช้ในกองทุนต่อต้านยาเสพติดของคนในชุมชน
สุขสันต์ 26 ถือเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนที่ดีอีกชุมชนหนึ่งที่ช่วยทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพ
ชีวิตที่ดีขึ้นและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวรายงานให้ผู้ชมรายการได้รับทราบและมองเห็น
ถึงกิจกรรมจัดการขยะของคนในชุมชนสุขสันต์ 26 ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งในการ จัดการสิ่งแวดล้อมให้
เกื้อกูลต่อสุขภาพที่ถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์หลักในการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เชื่อมโยงไปถึงปัญหา
ทางสังคมที่ร้ายแรง คือ ปัญหาคนในชุมชนติดยาเสพติด นอกจากการจัดการขยะของคนในชุมชน
นี้จะช่วยลดปัญหาทางด้านมลพิษที่เกิดจากขยะแล้ว ขยะยังกลับกลายมาเป็นวัตถุดิบหลักที่
สำคัญในการหารายได้เพื่อนำมาใช้ในการจัดตั้งกองทุนของชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการป้องกัน
ต่อต้านปัญหายาเสพติดและบำบัดผู้ป่วยจากการเสพยาในชุมชน นอกจากนี้กิจกรรมการจัดการ
ขยะของคนในชุมชนนี้ยังช่วยให้เยาวชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช้เวลาไปในการ

มีผู้มาร่วมกันเสพยาเสพติดอีก แสดงให้เห็นถึงการจัดการที่ชาญฉลาดที่ได้ผลลัพธ์ทั้งในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในชุมชนรวมทั้งการแก้ไขปัญหาสังคมในเรื่องของยาเสพติดที่เห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ในสารคดีเรื่อง "ลิเกนักพัฒนา" นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ การแสดงลิเกของกลุ่ม ออมทรัพย์ที่นำเรื่องปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่คนในชุมชนกำลังประสบอยู่โดยเฉพาะปัญหาเรื่องขยะมาเล่นให้คนในชุมชนบอว์ อ.แปดริ้ว จ.ฉะเชิงเทรา ได้รับรู้แทนการแสดงเรื่องจักรวาลศาสตร์ตามแบบฉบับของการเล่นลิเกต่างๆไป แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหามลพิษซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชนบอว์โดยเริ่มที่รากฐานของพฤติกรรมของคนในชุมชน คือ การแสดงของคณะลิเกที่พยายามถ่ายทอดความคิดและการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนให้ได้รับทราบผลกระทบจากมลภาวะปัญหาขยะที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความสนใจและเข้าร่วมแก้ไขปัญหามาเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับดีขึ้นตามวิธีการที่คณะลิเกได้สอดแทรกไว้ในการแสดง เช่น การทิ้งขยะในที่ที่เทศบาลจัดไว้ แม้ค้าในตลาดชุมชนบอว์ควรแยกขยะออกเป็นประเภทก่อนทิ้งเพื่อให้ง่ายต่อการกำจัด ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนจากกองขยะที่ส่งกลิ่นเหม็นและกีดขวางทางจราจรควรไปร้องเรียนกับหัวหน้าเทศบาลเพื่อให้มาดำเนินการแก้ไขปัญหาลักษณะแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหามาผ่านการแสดงลิเกนั้นง่ายต่อการเข้าถึงประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอในรูปแบบของความบันเทิงเช่นนี้ของสื่อพื้นบ้านจะยิ่งช่วยให้คนในชุมชนได้เข้าใจและซึมซับปัญหา ผลกระทบ และแนวทางในการแก้ไขปัญหามาเพื่อไปปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

การแสดงบทบาทของสารคดีทั้งสองเรื่องข้างต้นเปรียบเสมือนเป็นกระจกเงาที่สะท้อนเหตุการณ์กิจกรรมทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพให้ผู้ชมรายการได้รับทราบ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อมูลของเนื้อหาสารคดีเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการปัญหาขยะของคนชุมชนสุขสันต์ 26 และชุมชนบอว์ที่มีความพยายามในการร่วมมือกันช่วยแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะ โดยเฉพาะการจัดการปัญหาขยะของชุมชนสุขสันต์ 26 นั้นสามารถเชื่อมโยงไปถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเท่ากับเป็นการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นปัญหารอบๆตัวพวกเขาและช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้นตามสภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการแก้ไขให้มีสภาพที่ดีขึ้น เป็นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวของวิธีการดำเนินการจัดการกับสิ่งแวดล้อมของชุมชนในสังคม โดยแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โครงการช่วยลดขยะของชุมชนสุขสันต์ 26 อันมีปัญหาด้านเหตุมาจากปัญหาขยะติดในชุมชน ผลที่ได้รับจากโครงการนี้ คือ การที่ขยะในชุมชนลดลงและชาวบ้านในชุมชนช่วยกันต่อต้านปัญหาขยะติดได้ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมต้องเริ่มจากการพัฒนาจิตใจของคนในชุมชนก่อนแล้วคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะตามมา โครงการแยกขยะโดยการให้เด็กในชุมชนนำขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่มาขายให้กับโครงการทำให้เด็กมีรายได้และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่มีเวลาเสพติดและเด็กก็กลายเป็นสื่อให้ผู้ปกครองต้องช่วยแยกขยะในครัวเรือนเพื่อให้เด็กนำมาขายเป็นการรณรงค์การจัดการขยะในชุมชนทางอ้อมอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการทำขยะหอมจากเศษอาหารออกจำหน่ายซึ่งรายได้ที่ได้จะนำมาใช้ในกองทุนต่อต้านยาเสพติดของคนในชุมชน ชุมชนสุขสันต์ 26 ถือเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนที่ดีอีกชุมชนหนึ่งที่นอกจากจะช่วยเพิ่มสีสันและประสิทธิภาพของคนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีสิ่งแวดล้อมที่ดีแล้ว กิจกรรมต่างๆที่คนในชุมชนร่วมมือกันทำยังเหมือนเป็นเชือกที่ร้อยความสามัคคีของคนในชุมชนไว้เป็นปึกแผ่นเพื่อช่วยกันด้านปัญหาที่ร้ายแรงเช่นปัญหาขยะติดได้เป็นอย่างดีอีกด้วยครับ”

(จากเรื่อง ขยะมีประโยชน์ ออกอากาศวันที่ 26 มีนาคม 2543)

“ลีกชุมชนบ่อบัว อ.แปดริ้ว จ.ฉะเชิงเทรา แตกต่างจากลีกที่เคยเห็นและเคยได้ชมกันมาแล้ว เพราะมีการนำเรื่องราวทางด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาของคนในชุมชน เช่น ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ปัญหาหมอกพิษ น้ำเสีย กองขยะ มาเล่นเป็นเรื่องราวแทนการเล่นเรื่องแบบจรรๆดึ๋งๆ เพื่อชักชวนให้คนในชุมชนสนใจเรื่องราวของการอนุรักษ์ธรรมชาติและการเล่นสิ่งแวดล้อมร่วมกัน การสื่อสารแบบพื้นบ้านที่ทำให้คนในชุมชนเข้าใจปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของตนเองและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขโดยเน้นการนำเสนอในรูปแบบของความบันเทิงที่จะทำให้คนได้รับความสนุกสนานและซึมซับเรื่องที่ต้องการจะสื่อได้ง่ายขึ้นเท่ากับเป็นการถ่ายทอดความคิดและปลูกฝังจิตสำนึก”

(จากเรื่อง ลีกนักพัฒนา ออกอากาศวันที่ 9 เมษายน 2543)

ในสารคดีเรื่อง “เรือพิทักษ์ความสะอาด” จากการศึกษาเนื้อหาสารคดี พบว่าลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลองในกรุงเทพมหานครและประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงการให้บริการของสำนักรักษาความสะอาดของกรุงเทพมหานครในการเป็นหน่วยเก็บและเป็นแหล่งรองรับขยะมูลฝอย น้ำทิ้ง และสิ่งปฏิกูลจากห้องสุขาของบ้านเรือนในแหล่งชุมชนริมแม่น้ำลำคลอง เพื่อประชาชนจะได้เลิกพฤติกรรมการทิ้งสิ่งสกปรกและถ่านสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาหมอกพิษทางน้ำที่ท้ายที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนเหล่านั้นเอง เป็นการนำเสนอความรู้และความเข้าใจใหม่ๆให้ผู้ชมรายการได้รับทราบเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาหมอกพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นหรือป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหมอกพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นแล้วนั้นแล้วเร็วร้ายลงไปกว่าเดิมโดยเลิกพฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยและน้ำทิ้งลงในแม่น้ำแต่กำจัดโดยการทิ้งกับเรือให้บริการเก็บขยะและสูบสิ่งปฏิกูลของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นหน้าตาที่เปิดให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงความรู้ใหม่ ผ่านการกระทำหน้าที่ในการให้การศึกษาของเนื้อหาสารคดีเป็นการแสดง

บทบาทและกระทำหน้าที่ในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สำนักวิชาความสะอาด กรุงเทพมหานคร มีเรือให้บริการเก็บขยะแก่ผู้ที่มีบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำลำคลอง เรือสำราญและถังขยะตามท่าเรือของสำนักวิชาความสะอาด กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีเรือสูบล้างปฏิภูลให้บริการแก่ประชาชนเพื่อที่จะได้ไม่ต้องปล่อยสิ่งปฏิภูลและสิ่งโสโครกลงแม่น้ำลำคลอง ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลองต้องการใช้บริการสามารถติดต่อเพื่อขอรับบริการได้ที่สำนักวิชาความสะอาด กรุงเทพมหานคร วิธีนี้จะช่วยให้ผู้ที่อยู่ริมน้ำลดมลพิษให้กับบ้านของคุณได้ด้วย... ก่อนทิ้งขยะทุกครั้งอย่าลืมแยกขยะก่อนนะครับว่ายังมีขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลกลับมาใช้ใหม่หรือขายร้านขายของเก่าได้หรือเปล่า โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ริมน้ำวิธีนี้จะช่วยลดมลพิษให้กับบ้านของคุณได้ด้วยและไม่เฉพาะแต่คนริมน้ำเจ้าพระยาเท่านั้นนะครับ คนที่อยู่ริมน้ำสายอื่นๆหรือไม่ได้อยู่ริมน้ำก็สามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ลำน้ำให้ใสสะอาดเหมือนเดิมได้ด้วยเช่นกันครับ”

(จากเรื่อง เรือพิทักษ์ความสะอาด ออกอากาศวันที่ 28 พฤศจิกายน 2542)

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีเรื่อง “ขยะ 3 ชนิด” พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเป็นการกระตุ้นเร้าให้ผู้ชมรายการเกิดความสนใจที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพโดยวิธีการแยกขยะตามแนวทางที่กรุงเทพมหานครเป็นผู้กำหนดให้ประชาชนนำไปปฏิบัติตาม อันได้แก่ โครงการแยกขยะ 3 ชนิดก่อนทิ้ง คือ ขยะเศษอาหาร ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ โลหะและพลาสติก ขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ แบตเตอรี่ ยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย ซึ่งขยะอันตรายนี้ถ้านำไปฝังรวมกับขยะธรรมดาจะทำให้สารพิษปนเปื้อนออกมากับน้ำใต้ดินส่งผลกระทบต่อมนุษย์ การแยกขยะเพื่อนำไปกำจัดให้ถูกวิธีเป็นการลดปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะขยะมีพิษซึ่งการรั่วซึมของสารพิษที่ตกค้างอยู่กับขยะมีพิษเหล่านั้นลงสู่แหล่งน้ำใต้ดินจะมีอันตรายโดยตรงต่อสุขภาพร่างกายของมนุษย์ การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นป้ายประกาศที่ให้คำแนะนำและแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยเฉพาะขยะมีพิษ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการรณรงค์ทางสังคมโดยทำหน้าที่กระตุ้นเร้าให้ผู้ชมรายการเกิดความสนใจที่จะให้การช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนการแยกขยะตามโครงการแยกขยะ 3 ชนิดก่อนทิ้งของกรุงเทพมหานคร และสื่อทำหน้าที่นำเสนอเนื้อหาที่เป็นแนวทางแก่ผู้ชมในการแยกขยะเพื่อนำไปกำจัดให้ถูกวิธีตามประเภทของขยะ เป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่สามารถนำไปปฏิบัติได้และผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรมปัจเจกบุคคลในการแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสารคดีเรื่อง “ขยะ 3 ชนิด” จึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ คุณผู้ชมทราบไหมครับว่า ทางกรุงเทพมหานครต้องใช้งบประมาณกว่า 2,000 ล้านบาทต่อปีในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะ ต้องใช้รถเก็บขยะกว่า 2,000 คัน รวมทั้งต้องใช้แรงงานคนในการเก็บขนและคัดแยกทำลายขยะกว่า 10,000 คน ใช้เรือหลายสิบลำ ถึงขยะกว่าหมื่นใบ และค่าใช้จ่ายในการฝังกลบอีกตันละ 100 บาท ทั้งๆที่ขยะมูลฝอยกว่า 40 % ของขยะทั้งหมดที่เราใช้ไปในแต่ละวันสามารถรีไซเคิลกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อีกครั้ง กรุงเทพมหานครจึงมีโครงการแยกขยะ 3 ชนิดก่อนทิ้ง ได้แก่ ขยะเศษอาหาร ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ โลหะและพลาสติก ขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ แบตเตอรี่ ยารักษาแมลง ถ่านไฟฉาย ซึ่งขยะอันตรายนี้ถ้านำไปฝังรวมกับขยะธรรมดาจะทำให้สารพิษปนเปื้อนออกมากับน้ำใต้ดินส่งผลอันตรายต่อมนุษย์ การแยกขยะเพื่อนำไปกำจัดให้ถูกวิธีลดปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะขยะมีพิษ”

(จากเรื่อง ขยะ 3 ชนิด ออกอากาศวันที่ 15 สิงหาคม 2542)

การกระทำหน้าที่ให้ความบันเทิงของรายการเพื่อโลกสวย เป็นการมุ่งเป้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมโดยผ่านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหา อันได้แก่ เทคนิคบันเทิงคดี เทคนิคการใช้ภาษา การตัดต่อภาพ การใช้เพลงประกอบ

การกระทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความเข้าใจหรือให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ชมรายการ และเนื้อหาของรายการสามารถดึงดูดให้ผู้ชมติดตามรายการตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งรายการเพื่อโลกสวยมีการใช้เทคนิคในการนำเสนอเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. เทคนิคบันเทิงคดี การทำให้ความรู้ด้านวิชาการเบาลงและน่าดูมากขึ้น โดยมีการผูกเรื่องขึ้นมา มีตัวละครและตัวละครเหล่านั้นแสดงบทบาทหน้าที่ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เช่น ตัวละครในเรื่องต้องมีจริงและบทสนทนาก็ต้องเกิดขึ้นจริงด้วย ซึ่งในรายการเพื่อโลกสวยจะมีวิธีการนำเสนอโดยการให้พิธีกรเป็นคนนำผู้ชมรายการไปพบกับเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ โดยให้แขกรับเชิญหรือชาวบ้านในพื้นที่เป็นคนนำเสนอนั้นเองภายใต้กรอบคำถามของพิธีกรซึ่งถูกกำหนดโดยผู้เขียนบทของรายการ เนื่องจากผู้เขียนบทมีความเห็นว่า คนในพื้นที่สามารถถ่ายทอดประเด็นเนื้อหาได้สมบูรณ์ที่สุดและเป็นการสร้างความเชื่อถือให้กับเนื้อหาในรายการ เพราะคำพูดเหล่านั้นที่ถูกนำเสนอในรายการเป็นคำพูดที่ออกมาจากปากของผู้ร่วมรายการซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเนื้อหาที่นำเสนอในรายการโดยตรง ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาในรายการที่ได้ก็จะเป็นการบรรยายเชิงพูดคุยที่เป็นธรรมชาติเหมือนกับทางรายการได้นำผู้ชมไปพบกับเรื่องราวและชีวิตของ ผู้คนที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำเสนอในรายการ ทำให้น้ำหนักที่ทางรายการนำเสนออยู่เป็นรูปธรรมและช่วยเพิ่มความเข้าใจให้แก่ผู้ชมได้มากขึ้นและง่ายขึ้น

2. เทคนิคการใช้ภาษา ในกรณีที่ทางรายการมีการนำเอาข้อมูลมาจากเอกสารไม่ว่าข้อมูลนั้นจะเป็นภาษาทางเทคนิค ภาษาทางการ หรือภาษาตัวเลข ผู้เขียนบทรายการจะแปลงภาษาของข้อมูลนั้นให้เป็นภาษาการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของ รายการ คือ เด็กและวัยรุ่น ภาษาที่ใช้ในเนื้อหาของรายการส่วนใหญ่จะเป็นภาษาแบบเป็นกันเองเป็นลักษณะของภาษาพูด โดยเฉพาะในช่วงโลกสวยซึ่งมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่น่าเสนอในรายการมานำเสนอข้อเท็จจริง แยกที่ได้รับเชิญมาให้สัมภาษณ์ในรายการก็จะต้องพูดคุยให้เรื่องราวที่ฟังเข้าใจง่าย ๆ สำหรับผู้ชม เพราะทางผู้ผลิต รายการไม่ต้องการให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกว่าการนำเสนอเนื้อหาในรายการนั้นเหมือนการสอนของครูในห้องเรียนซึ่งจะทำให้ดูน่าเบื่อ

3. การใช้ภาพ การเลือกถ่ายทำภาพที่นำมาใช้ประกอบกับเนื้อหาที่น่าเสนอในแต่ละตอน ทางผู้ผลิตรายการค่อนข้างจะเน้นภาพในเชิงบวกของเรื่องราวที่น่าเสนอนั้นมากกว่า ถึงแม้ว่าเรื่องที่น่าเสนอนั้นจะเป็นปัญหาใหญ่และหนักก็ตาม จึงทำให้ภาพที่น่าเสนอออกมาในรายการค่อนข้างเป็นภาพที่ดูสบายตาและสวยงามสำหรับผู้ชม เนื่องจากทีมผู้ผลิตรายการไม่ต้องการให้ภาพรวมของรายการดูแล้วหนักเกินไป เพราะมีทัศนคติที่ว่า การนำเสนอภาพในรายการให้ดูสวยงามสบายตาจะทำให้ผู้ชมรู้สึกเพลิดเพลินและสามารถซึมซับสาระที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของรายการได้ง่ายขึ้น

4. การเลือกใช้ตัวบุคคล ทางรายการเลือก คุณอรรรณพ กิตติกุล ดีเจหนุ่มรุ่นใหม่ไฟแรงผู้มีความสนใจในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเป็นพิธีกรดำเนินรายการ เนื่องจากทางทีมผู้ผลิตรายการเห็นว่า คุณอรรรณพ กิตติกุล มีบุคลิกลักษณะที่เป็นทางการ คือ เป็นบุคคลที่มีกิริยาท่าทางดูสบายสบายแต่ไม่ถึงกับขาดความน่าเชื่อถือ ซึ่งเหมาะสำหรับลักษณะรูปแบบของรายการที่เน้นให้เป็นรายการรูปแบบสาระบันเทิง

5. การเลือกใช้เพลงประกอบรายการ ทางรายการจะเลือกเพลงประกอบให้มีเนื้อเพลงและท่วงทำนองที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่น่าเสนอในตอนนั้นๆ เพื่อสร้างบรรยากาศและความเพลิดเพลินให้กับผู้ชมรายการ

สรุปผลการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของรายการเพื่อโลกสวยในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ

จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพของรายการเพื่อโลกสวยทั้งหมด 21 เรื่อง ปรากฏว่าการแสดงบทบาทของเนื้อหารายการในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพทั้งหมดเป็นการสวมบทบาททั้งในฐานะที่เป็น “ตัวตั้งตัวตี”

คัดเลือกเหตุการณ์และเรื่องราวเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยตรง เพื่อสื่อสารไปยังผู้ชมรายการโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายอย่างมีความมุ่งหมายเชิงการสื่อสารผ่านเนื้อหารายการในฐานะที่เป็นช่องทาง การสื่อสาร เป็นการแสดงบทบาทในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) โดยกระตุ้นให้ผู้ชมรายการตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมด้านที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคน เพื่อให้ผู้ชมรายการได้เรียนรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพจากเนื้อหารายการ จนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ส่งผลดีต่อสุขภาพ รวมไปถึงการเสนอแนะแนวทางในการดูแล รักษา อนุรักษ์และจัดการธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีง่ายๆที่ผู้ชมรายการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เอง อีกทั้งเนื้อหา รายการยังนำเสนอแนวทางให้ผู้ชมรายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ชิดกับทุกคนให้เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตของตนเอง

ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของรายการเพื่อโลกสวยที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงานของทีมผู้ผลิตรายการ ดังที่ผู้เขียนบทรายการได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ประเด็นที่จะนำมาผลิตรายการเพื่อนำเสนอแต่ละตอน ส่วนมากเป็นการคิดกันเอง ว่าทีมงานอยากรู้ สนใจจะนำเสนอเรื่องอะไร และคิดว่าเรื่องที่น่าเสนอนั้นน่าจะเป็นที่สนใจสำหรับผู้ชมรายการด้วยประเด็นเนื้อหาที่น่าสนใจ อาจจุดประกายมาจากหนังสือพิมพ์ ผลการศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างๆไป รายการโทรทัศน์ ใช้ข้อมูลในการทำรายการจากหลายแหล่งแล้วแต่เนื้อหาที่น่าสนใจ” (สุกัญญา สีลานวณิช,สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2543)

การแสดงบทบาททั้งหมดสามารถแยกย่อยลงมาผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหา รายการแบ่งตามหัวข้อในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพดังนี้

1. ภาวะมลพิษ 13 เรื่อง

ในการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะมลพิษที่ปรากฏในรายการเพื่อโลกสวย พบว่ามีการแสดงบทบาทเป็นตัวกลาง (Mediation role) ทั้งหมดในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ แบ่งการแสดงบทบาทออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การแสดงบทบาทเป็นหน้าตา การแสดงบทบาทเป็นป้ายประกาศ และการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงา การแสดงบทบาทของเนื้อหาในแต่ละลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถแยกย่อยลงมาเป็น การแสดงบทบาทนั้นผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหารายการที่ต่างกันดังนี้ คือ

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นหน้าตา มีการกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การกระทำหน้าที่ให้การศึกษา ซึ่งมีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 9 เรื่อง และยังสามารถแบ่งออกได้เป็นอีก 2 ลักษณะ คือ การกระทำหน้าที่ให้การศึกษาในลักษณะของการรวบรวมความรู้

และความเข้าใจที่ผู้ชมรายการมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ อยู่แล้วมานำเสนอต่อกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในความถูกต้องของสาระความรู้ในเรื่องประโยชน์ของต้นไม้และสวนธารณะในประเด็นการขยายพื้นที่สีเขียว มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องท่องเที่ยวโลกพฤกษศาสตร์ เรื่องห้องสมุดพฤกษศาสตร์ และเรื่องป่าไม้ในน้ำ อีกลักษณะหนึ่งของการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาในประเด็นการใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ เทคโนโลยีเพื่องานด้านสิ่งแวดล้อมและการใช้สารอันตราย เป็นการรวบรวมความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ ที่ถูกต้องในเรื่องของพืชผักและผลไม้ปลอดสารพิษอันเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้บริโภค ทางเลือกในการเลือกใช้สารฆ่าแมลงที่สกัดจากธรรมชาติแทนสารฆ่าแมลงที่สกัดจากสารเคมี โครงการวิจัยในเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของสุขภาพโดยเน้นวิธีการที่พึงพิงธรรมชาติ การสกัดยาไล่แมลงจากสมุนไพรแทนการใช้สารเคมีที่มีพิษตกค้าง ดังที่ปรากฏในเนื้อหาของรายการ 6 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสารไดออกซิน (DIOXINS) เรื่องแหลมผักเบี้ย เรื่องผักในถ้วย เรื่องทัวร์เกษตรสวนองุ่น เรื่องชิตี้กรีนฟาร์ม และเรื่องสมุนไพรเพื่อนักสะสม

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นป้ายประกาศ มีการกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมเป็นการรณรงค์ให้ผู้ชมรายการเกิดความสนใจที่จะให้การช่วยเหลือหรือให้สนับสนุนการขยายพื้นที่สีเขียว โดยทางรายการนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติให้แก่ผู้ชม เป็นการผลักดันที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคลเพราะแนวทางที่ทางรายการนำเสนอ นั้นผู้ชมรายการสามารถปฏิบัติตามได้ง่ายๆ ซึ่งมีปรากฏในเนื้อหาของรายการ 3 เรื่อง ได้แก่ การมอบต้นไม้แทนการให้พวงหรีดในงานศพ ในเรื่องมอบต้นไม้แทนพวงหรีด การแก้ไขปัญหามลพิษทางเสียงในเรื่องเสียง และการขยายพื้นที่สีเขียวในเรื่องคนรักต้นไม้ เป็นการนำเสนอความคิดเห็นด้วยการถ่ายทอดค่านิยมที่ดีที่ควรปฏิบัติในเรื่องการปลูกต้นไม้เพื่อขยายพื้นที่สีเขียว และค่านิยมที่ไม่ดีที่ควรเลิกปฏิบัติ คือ การเปิดเพลงเสียงดัง ซึ่งเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นกระจกเงา มีการกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องรวมใจภักดิ์รักษาคล่องแสนแสบ เป็นการหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่น่าสนใจมารายงานเพื่อให้ผู้ชมรายการได้รู้ถึงสถานการณ์และความเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวที่เกิดขึ้น อันได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังและตรวจตราล่าคล่องของคนในชุมชนริมคลองแสนแสบ และเรื่อง วัชพืชไม่ไร้ประโยชน์ ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับการจัดการผักตบชวาซึ่งเป็นวัชพืชที่เป็นสาเหตุของการเกิดปัญหามลพิษทางน้ำของชาวบ้าน อ.สรรพยา จ.ชัยนาท โดยดัดแปลงนำมาใช้เป็นวัตถุ

ดิบในการประกอบอาชีพจักสานงานหัตถกรรม การกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นการจัดการที่ช่วยฟื้นฟูสภาพแหล่งน้ำแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนที่ย้ายอยู่ในชุมชนริมแม่น้ำอีกด้วย

2. ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ 4 เรื่อง

ในการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพที่ปรากฏในรายการเพื่อโลกสวย พบว่ามีการแสดงบทบาทเป็นตัวกลาง (Mediation role) ทั้งหมดในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ แบ่งการแสดงบทบาทออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การแสดงบทบาทเป็นหน้าต่าง การแสดงบทบาทเป็นป้ายประกาศ และการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงา การแสดงบทบาทของเนื้อหาในแต่ละลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถแยกย่อยลงมาเป็นการแสดงบทบาทนั้นผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหารายการที่ต่างกันดังนี้ คือ

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นหน้าต่าง มีการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาในลักษณะของการรวบรวมความรู้และความเข้าใจในเรื่องการเพิ่มความสมบูรณ์ให้ระบบนิเวศน์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับประโยชน์ของต้นกล้วยที่เป็นพันธุ์ไม้ที่ให้ประโยชน์ต่อสุขภาพของมนุษย์ในการใช้เป็นยารักษาโรค ซึ่งมีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องพิพิธภัณฑท์กล้วย

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นป้ายประกาศ มีการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม ให้ผู้ชมรายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมปัจจุบันบุคคล เป็นไปในลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาที่ให้ความรู้ในเรื่องต้นแบบของมาตรการการผลิต ใช้ อนุรักษ์ และประหยัดพลังงาน ซึ่งเป็นตัวอย่างต่างๆที่ผู้ชมรายการสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมอันจะนำมาซึ่งผลดีต่อสุขภาพร่างกายและการดำรงชีวิตของตนเอง มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการเพื่อโลกสวย 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องรวมพลังหาร 2 จุดประกาย

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นกระจกเงา มีการกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อมูล เป็นการหยิบยกประเด็นข่าวสารการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่นำเสนอมาเรียงงานเพื่อให้ผู้ชมรายการได้รู้ถึงสถานการณ์และความเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวที่เกิดขึ้น อันได้แก่ กิจกรรมการปลูกป่าของชาวบ้านในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของป่าไม้และสร้างแหล่งสมุนไพรร โดยเนื้อหาได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามและความร่วมมือของคนในชุมชนต่างๆใน

การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นปัญหาในเรื่องของป่าไม้ เพื่อช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องปลูกป่าให้ฝน ปลูกคนให้รักป่า

3. สุขภาพสิ่งแวดล้อม 4 เรื่อง

ในการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในรายการเพื่อโลกสวย พบว่ามีการแสดงบทบาทเป็นตัวกลาง (Mediation role) ทั้งหมดในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ แบ่งการแสดงบทบาทออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การแสดงบทบาทเป็นหน้าตา การแสดงบทบาทเป็นป้ายประกาศ และการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงา การแสดงบทบาทของเนื้อหาในแต่ละลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถแยกย่อยลงมาเป็นการแสดงบทบาทนั้นผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหารายการที่ต่างกันดังนี้ คือ

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นหน้าตา มีการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาในลักษณะของการรวบรวมความรู้และความเข้าใจใหม่ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพมานำเสนอแก่ผู้ชมรายการในเรื่องการป้องกันปัญหามลพิษทางน้ำไม่ให้เกิดขึ้นหรือป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วมีสถานการณ์ที่เลวร้ายลงไปกว่าเดิม ซึ่งผู้ชมรายการสามารถนำมาปฏิบัติได้ ดังเนื้อหาที่ปรากฏในสารคดีเรื่อง “เรือพิทักษ์ความสะอาด”

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นป้ายประกาศ มีการกระทำหน้าที่กระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม เป็นการรณรงค์ให้ผู้ชมรายการเกิดความสนใจที่จะให้การช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนการแก้ไขปัญหานั้น โดยทางรายการนำเสนอแนวทางการปฏิบัติให้แก่ผู้ชม เป็นการผลักดันที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคล เพราะแนวทางที่ทางรายการนำเสนอ นั้นผู้ชมรายการสามารถปฏิบัติตามได้ง่ายๆ เช่น การแยกขยะ ซึ่งมีปรากฏในเนื้อหาเรื่องขยะ 3 ชนิด

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นกระจกเงา มีการกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อมูล เป็นการหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านจัดการแก้ไขปัญหานั้นที่นำเสนอมารายงาน เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รู้ถึงสถานการณ์และความเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน อันได้แก่ กิจกรรมการจัดการลดมลพิษที่เกิดจากขยะ อีกทั้งสามารถนำขยะเหล่านั้นมารีไซเคิลเพื่อหารายได้ จัดตั้งเป็นกองทุนด้านยาเสพติดและบำบัดผู้ป่วยจากการเสพยาเสพติดของชุมชนสุขสันต์ 26 ในสารคดีเรื่อง “ขยะมีประโยชน์” การถ่ายทอดความคิดและการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนร่วมมือกันแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยเฉพาะปัญหาขยะ เพื่อฟื้นฟูสภาพ

แวดล้อมให้ดีขึ้นโดยการใช้คณะลูกเสืออ้อมทรัพย์ ชุมชนบ่อบัว อ.แปดริ้ว จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นสื่อบุคคลและได้รับการตอบรับจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ดังเนื้อหาที่ปรากฏในสารคดีเรื่อง “ลูกเณรพัฒนา”

การกระทำหน้าที่ในการให้การศึกษาที่ปรากฏในเนื้อหาของรายการเพื่อโลกสวยมากที่สุดนั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการผลิตรายการ คือ “เราต้องการให้รายการของเราเป็นรายการที่ให้ความรู้เป็นประโยชน์กับคนดูในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม เน้นให้ถึงผลเสียของการไม่รักษาสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติให้ทุกคนช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่เป็นเรื่องใกล้ตัว เพราะส่วนมากเวลาคนคิดถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมมักจะคิดว่าเป็นเรื่องใหญ่โต แต่จริงๆ แล้วมันเป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นเรื่องที่อยู่ในบ้าน เป็นเรื่องของการใช้ชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ มันโยงถึงกันได้ เช่น เรื่องชีวิต ถ้าคนเราใช้ชีวิตแบบปกติตามธรรมชาติมันก็จะทำให้สุขภาพดี” (เจริญ เปรมปรีดานนท์, สัมภาษณ์, 29 มิถุนายน 2543)

ส่วนการกระทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิงของรายการเพื่อโลกสวยนั้นได้กระทำผ่านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหาของรายการ อันได้แก่ เทคนิคบันเทิงคดีซึ่งมีการผูกเรื่องราว มีตัวละครในเรื่องนั้น ซึ่งตัวละคร ก็คือ แกร็บเซียวให้สัมภาษณ์ในรายการหรือชาวบ้านในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้นำเสนอ ข้อมูลตามประเด็นของเนื้อหาในรายการ โดยมีพิธีกรผู้ดำเนินรายการเป็นคนนำผู้ชมรายการไปพบกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ที่ทางรายการนำเสนอในแต่ละตอน ซึ่งเทคนิคการนำเสนอดังกล่าวเป็นการเพิ่มความเข้าใจของผู้ชมในเนื้อหาที่ทางรายการได้นำเสนอ ทำให้ผู้ชมรายการเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและมากขึ้น ทำให้รายการดูเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ทางรายการยังได้เลือกใช้เทคนิคการใช้ภาษา สื่อสารที่เหมาะสมกับเด็กและวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของรายการ ภาษาที่ใช้ในรายการจึงมีลักษณะของภาษาพูดคุยแบบเป็นกันเองทั้งระหว่างพิธีกรและแกร็บเซียวในรายการและระหว่างพิธีกรและผู้ชมรายการ การเลือกใช้ภาพในเชิงบวกของเรื่องที่น่าเสนอในรายการ ดังนั้นภาพประกอบเนื้อหาที่ปรากฏโดยรวมของทางรายการเพื่อโลกสวยจึงเป็นภาพที่ดูสบายตาและสวยงาม รวมทั้งการใช้เพลงประกอบเนื้อหาในรายการซึ่งทำให้ผู้ชมรู้สึกเพลิดเพลินและทำให้สามารถซึมซับสาระที่แทรกอยู่ในเนื้อหาของรายการได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ทางรายการยังได้เลือก คุณธรรมพ กิตติกุล ซึ่งเป็นดีเจหนุ่ม รุ่นใหม่ที่มีความสนใจในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเป็นพิธีกรดำเนินรายการ เนื่องจากมีบุคลิกลักษณะที่ไม่เป็นทางการแต่ไม่ถึงกับขาดความน่าเชื่อถือ ซึ่งเหมาะสมสำหรับลักษณะรูปแบบของรายการเพื่อโลกสวยที่เน้นให้เป็นรายการรูปแบบสาระบันเทิง